

SLOVENSKI Jadranc

KOPER — 6. FEBRUARJA 1959

POSTNINA PLAČANA V GOTOVINI

LETNIK VIII. — ŠT. 5

Izhaja vsak petek. Izdaja Časopisno založniško podjetje Primorski tisk Koper. Naslov uredništva in uprave: Koper, Verdijeva 2/I, telefon 170. Posamezni izvod 10 din. Celotna naročnina 500 din., polletna 250 din., četrtletna 130 din. Za inozemstvo letno 1000 din ali 3,5 dolarja. Bančni račun 602-70-1-181. Priloga Uradni vestnik okraja Koper prejemajo naročniki brezplačno. Rokopisov ne vracamo.

Predsednik Tito v Etiopiji

Predsednik republike Tito je po petdnevni obisku na Cejlonu odpotoval s svojo soprogo in članji jugoslovanske uradne delegacije z ladjo »Galeb« iz Colombo na prijateljski obisk v Etiopijo. Pozdravljen z vsemi državniškimi častmi je predsednik Tito v ponedeljek zjutraj stopil na etiopska tla in iz Masaue s svojim spremstvom odpotoval v Asmara, ki je glavno mesto Eritreje, etiopske federalne enote. Vzdolž poti od Masaue do Asmara in v obeh mestih so pozdravljale visoke jugoslovanske goste množice etiopskega naroda. Gu-

verner Eritreje, cesarjev namestnik v tej pokrajini, ras Andragačau Mesai in princesa Tenanje York Haile Salasie, ki sta spremljala predsednika Tita od Masaue do Asmara, sta v ponedeljek predali v dvorcu v Asmari večerjo na čast predsednika Tita in njegove soproge.

V torek zjutraj pa je predsednik Tito odpotoval z letalom v Adis Abebo, kjer so ga sprejeli nadvse prirščno. Med svojim desetnevnim bivanjem v Etiopiji se bo predsednik Tito s člani jugoslovanske uradne delegacije razgovarjal z etiopskim cesarjem Selasiem in drugimi visokimi etiopskimi državniki ter z njimi obravnaval predvsem vprašanja, ki zanimajo obe državi.

Ko je prispel predsednik Tito v Adis Abebo, kjer sta ga prisrščno pozdravila etiopski cesar Haile Selasi in etiopska cesarica, je dejal med drugim:

»V vašo deželo smo prišli z iskrenim željom, da prispevamo k nadaljnji krepitevi in razvijanju še plodovitejšega sodelovanja med našima dvema deželama. Rad bi poudaril, da se etiopsko-jugoslovanski stiki razvijojo v duhu prijateljstva in razumevanja in da žanje vzajemno sodelovanje češčalje lepše sadove. To je tudi razumljivo, saj sloni to sodelovanje na vzajemnem spoštovanju in se razvija v duhu medsebojnih simpatij naših narodov, ki potekajo iz njihovega skupnega boja med drugo svetovno vojno za svobodo in neodvisnost ter sedanjih prizadevanj, da si zagotove neodvisen razvoj in prispevajo k stvari miru na svetu.«

Po prijateljskem obisku v Etiopiji bo predsednik Tito odpotoval v Sudan na vabilo sudanske vlade, ki ga pričakuje 12. februarja. Med uradnim obiskom in

da nam je Prešeren, kljub časovni oddaljenosti in vsemu napredku civilizacije, duhovno in čustveno bolj domač ter našemu sru mnogo bližji kot marsikateri literarni sodobnik.

V njegovih poezijah najdemo vse tiste izvirne emotivne elemente, ki tudi dandanes kipe in pojo v srcu sodobnega in v času vsemirskega poletov živečega človeka: ljubezen, žalost, obup, hrenenje, razočaranje in ljubezen do domače zemlje ter njenih ljudi. Ta čustva so večna v človeku in jih še tako popolni stroji z jeklenimi elektronskimi možgani ne bodo mogli nikdar iztisniti iz človekovega notranjega duhovnega življenja.

In zato je naš veliki pesnik, ki ga je smrt pokosila pred sto in desetimi leti v najlepši moški dobi, ostal znanec vsega tistega, kar je nemirljivo in najlepše v najtišjem kotičku človeškega srca.

V tistih letih, ko je Prešeren iz svojih lastnih bolečin ustvarjal svoje pesmi, je Evropa preživila viharne čase. Mladi evropski narodi, ki so dotistihtali živel v ozadju zgodovinskih dogajanj in ki so ječali pod jarom absolutističnega in polfeodalnega režima, so začeli z revolucionarno domoljubnostjo zahtevati svoje narodne in socialne pravice. Začel se je boj proti mračnjaštvu in političnemu nasilju, ki so ju vladajoči monarhistični in cerkveni mogotci v prvi polovici XIX. stoletja brezobjektovno uporabljali proti svobodoljubnim težnjam prebujajočih se ljudstev evropskega kontinenta.

Iz dotedanjih brezimenih ljudskih množic so se dvigali možje, pisatelji, pesniki in ljudski tribuni, ki so s svojo močno in bolevito osebnostjo podžigali svoje narode v boj za nacionalno svobodo, za uveljavljanje socialnih pravic in jim hkrati začeli ustvarjati tiste kulturne in umetniške mojstrovine, ki so jih do tedaj imeli samo narodi z večstoletno ali pa celo tisočletno kulturo in tržavno tradicijo.

France Prešeren je, kljub svoji

(Konec na 2. strani)

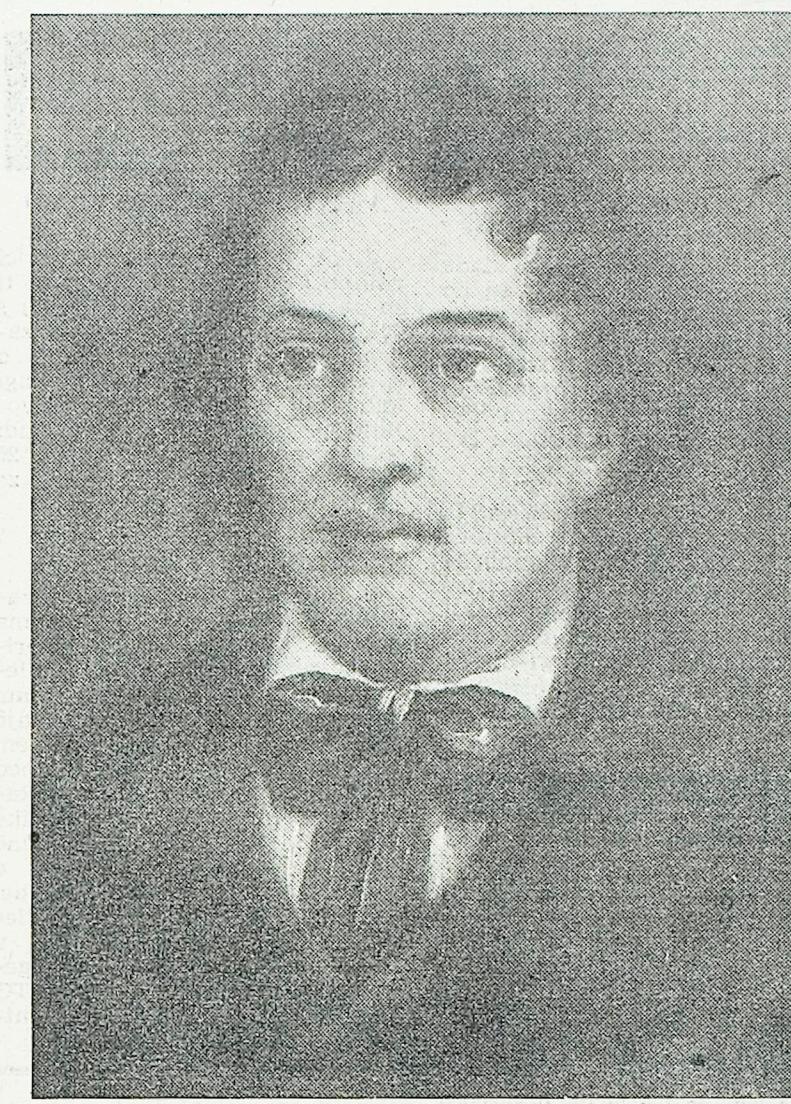
državi si bo predsednik Tito ogledal tudi veliki jez Vad Medani ob Modrem Nilu, ki leži 200 km južno od glavnega mesta države Kartuma

—o—

S SEJE OBLO KOPER POMEMBEN SKLAD

V Kopru je bila v sredo seja Občinskega ljudskega odbora Koper, na kateri so odborniki razpravljali o izčrpnom poročilu občinskega sveta za kmetstvo in gozdarstvo. To poročilo je obravnavalo razvoj kmetijske proizvodnje v minulem letu, realizacijo občinskega plana za leto 1958, razpolovitev investicijskih sredstev ter razvoj zadružnih ekonomij. Razprava o tem poročilu je tudi obravnavala vrsto kadrovskih vprašanj ter priporočila o reorganizaciji kmetijskih zadrug in kooperacij KZ s privatnimi kmetovalci.

Na seji so tudi pretresli priporočilo sveta za finance, naj bi dopolnili odlok o občinskem prometnem davku na alkoholne pižace tako, da bi odsek nameno 10 % zbirali 20 % od tega prometa, ki bi jih vlagali v poseben občinski sklad za pozivitev ljudskoprosvetne in telesnovzgojne dejavnosti v občini. Odborniki ObLO Koper so tudi sprejeli sklep o ustanovitvi ljudske kuhinje v Kopru.

Letošnji praznik slovenske kulture sovpada s stodeseto obletnico smrti našega velikega misleca in največjega pesnika našega naroda. Več o gornjem portretu dr. Franceta Prešerna preberite na 5. strani

PO VSEM OKRAJU TEČE ŽIVLJENJE V ZNAMENJU PRAZNOVANJA 40-LETNICE KPJ

Živahne priprave tudi v enotah JLA

V garniziji JLA v Postojni so sklenili, da bodo pripadniki tamkajšnjih enot priredili vrsto proslav v počastitev 40. obletnice KPJ. Med drugim je poseben odbor za proslavo sklenil, da bo priredil več predavanj za starešine garnizije. Predvideno je, da bodo predavalci član CK ZKJ dr. Jože Potrč o 40-letni revolucionarni borbi naše Partije, predsednik zunanjepolitičnega odbora Zvezne ljudske skupščine dr. Aleš

Bebler o ZKJ kot nosilcu borbe za enakopravne odnose v mednarodnem in komunističnem gibanju, predsednik zakonodajnega odbora Zvezne ljudske skupščine univ. prof. dr. Maks Šnuderl v borbi ZKJ za nadaljnjo krepitev in razvijanje socialistične demokracije, predsednik CK LMKJ Mika Tripalo o vlogi NOV v borbi za izgradnjo socializma ter generalni major Stanko Bjelajac o izkušnjah narodnoosvobodilne borbe kot osnovi naši vojni doktrini.

Razen teh predavanj iz zgodovine KPJ in ZKJ bodo marca, aprila, maja, oktobra, novembra in decembra predavanja o razvoju delavskega gibanja v Jugoslaviji in o dejavnosti KPJ do leta 1937, o organizacijski krepitevi KPJ od leta 1937 dalje in o pripravah na borbo proti okupatorjem, o vlogi KPJ v narodnoosvobodilni borbi in v času obnove ter ohranitve neodvisnosti naše države, kakor tudi o vlogi ZKJ v izgradnji in razvoju delavskega upravljanja.

Predvidene so tudi številne akademije, ki bodo prirejene na večer pred obletnico ustanovitve KPJ in SKOJ. Na teh akademijah bodo nastopili pevski in instrumentalni zbori ter recitatorji.

Marca bo v Domu JLA v Postojni glasbeno-literarni večer, posvečen predvojni borbi KPJ, v aprilu pa bo literarni večer, na katerem bodo brali slovenski in hrvaški književniki svoja dela, posvečena NOB. Predvideno je tudi gostovanje zagrebškega in reškega gledališča.

Razen teh prireditev bodo v Postojni in drugih krajih priredili razstave dokumentov iz življenja in dela KPJ in SKOJ ter razstave slikarjev — pripadnikov JLA.

Od 25. marca naprej pa se bodo vrvstila številna športna tekmovalja, ki bodo posvečena obletnici ustanovitve KPJ, SKOJ, Dnevnu mladost, Dnevnu borcu in Dnevnu JLA.

—o—

Obletnica ZAR

Ob prvi obletnici ustanovitve Združene arabske republike, ki je nastala po združitvi Egipta in Sirije, je minister ZAR Riad Maliki govoril na velikem zborovanju v Damasku. V svojem daljšem govoru je predvsem poudaril, da je Združena arabska republika odločno zagovornik kocksistence med narodi in da bo ostala zvezna načelom Bandunškega sporazuma.

Z lastnimi močmi in sredstvi

TUDI NA KRASU REŠUJEJO LOKALNE PROBLEME

V Gorjanskem pri Komnu živahno vrvenje okrog komunalnih vprašanj — Težnje za kulturnoprosvetnim izživljanjem ne znajo prav uresničiti

Eden izmed »prstov« kraškega vodovoda, ki ga je avstrijska vojska napeljala leta 1917 za oskrbo fronte, sega do Gorjanskega pri Komnu. Skoraj pol stoletja je od takrat, vendar so cevi vodovoda, ki ležijo med prenizko v zemlji, še vedno ene in iste. Zob časa jih je že načel in potrebne so pogostejših popravil.

Osnovna organizacija ZKS, ki je

prejšnji teden razpravljala o proslavljanju jubilejnega leta KPJ, je v zvezzi s stanjem vodovoda izrazila mnenje, da bi bilo potrebno odkopati vse stare in postaviti nove cevi do Volčjega grada preko Nadrožice do Gorjanskega. Prebivalci vseh treh vasi bi radi opravili vsa težaška dela, potrebovali pa bi le strokovno delovno silo in material.

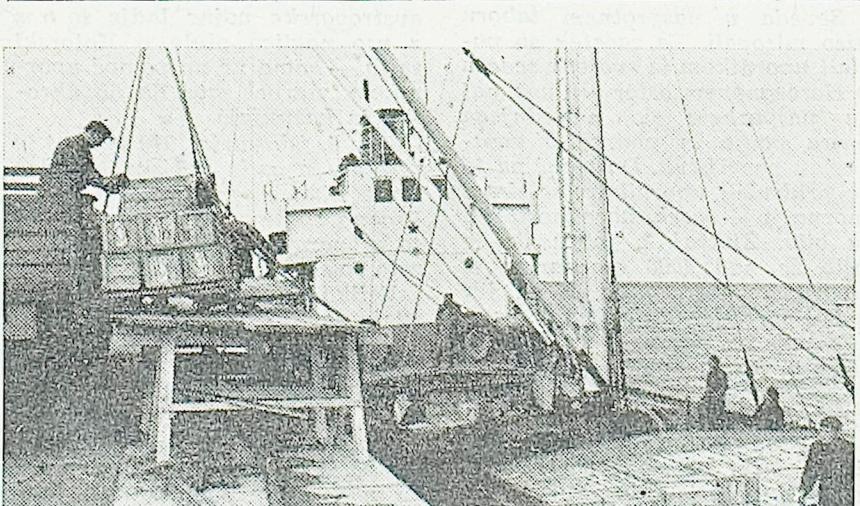
Na tem sestanku so tudi govorili o izboljšanju zunanjega videza vasi. Potrebujejo le apno.

V Gorjanskem se razen članov ZKS udeležujejo tudi člani SZDL, ZB in LMS predavanj o programu ZKJ.

Posebno pozornost pa je vzbudil tečaj italijanskega jezika, ki ga vodi učitelj Srečko Cotar. Ta tečaj se je začel v začetku januarja in ga redno obiskuje trideset slušateljev, največ mladincev.

Čudno je, da v Gorjanskem, ki je kar velika vas, nimajo prosvetnega društva ali TVD Partizan. Dvorana v zadružnem domu služi za skladišče zelišč, ki jih v sezoni odkupuje KZ Komen, sicer pa je prazna. Verjetno prevlačuje mnenje, da je pevski zbor edina ali vsaj brezpojogn oblika dela prosvetnega društva. Ker nimajo pevovodje, tudi društva ni. Morda bi kazalo, da bi vse organizacije razmisli o tem kulturno-prosvetnem vprašanju in program proslavljanja 40. obletnice KPJ dopolnile s pripravami za ponovno ustanovitev prosvetnega društva in TVD Partizan.

—er

V novem koprskem pristanišču je vedno bolj živahno. Ta teden je naša ladja »Ušće« pripeljala iz Grčije južno sadje (več o tem preberite na 9. strani), pričakujejo še eno našo z južnim sadjem, razen tega pa bo spet večja izraelška ladja odpeljala rezan les, ki že čaka v pristanišču.

SPRIČA DO SVETU

PREDSEDNIK TITO
BO OBISKAL TUDI GRČIJO

Zunanji minister grške vlade Averoff je dal izjavno, da se bo predsednik Tito na potovanju iz azijskih in afriških dežel ustavil tudi v Grčiji. Predsednik Tito se bo med svojim obiskom razgovarjal z ministrskim predsednikom Karamanom in se bo sestal z grškim kraljem Pavlom.

NI VEČ USTAVE NA MALTI

Britanska poslanska zbornica je s 311 proti 248 glasovi odobrila zakonski osnutek o ukiniti ustave na Malti. Odslej naj bi vladal na tem otoku upravni svet na čelu z britanskim guvernerjem. Ta ukrep je bil sprejet zato, ker ni bil dosežen sporazum glede nove ustave.

Nabrojbo

V NAŠI DRŽAVI SMO LANI PROIZVEDLI 7 MILIJARD 337 MILIJONOV kWh električne energije, to je za več kot milijardo kWh več kot leta 1957. Proizvodni plan lanskega leta je presegla Slovenija za 4%, Makedonija za 2%, Srbija za 1%, medtem ko so zaradi suše, ki je zavladala v drugi polovici leta na območju jadranskih rek, ostale pod planom LR Bosna in Hercegovina ter LR Crna gora za 4% in LR Hrvatska za 2%.

MED DEVETIMI NOVIMI TOVARNAMI V MAKEDONIJI, ki jih bodo začeli letos graditi, bo največja predlinica bombaža v Strunici, saj bo imela letno zmogljivost 3 tisoč ton bombažnega predvija. V Kočanu pa nameravajo zgraditi papirnico, ki bo letno izdelala 6.700 ton papirja.

DOMAČE HLADILNIKE ZA AVTOBOMILE JE ZAČELO IZDELUVATI podjetje Proleter v Kragujevcu. Hladilnike bodo montirali v avtomobile FAP. To podjetje je lani preseglo proizvodnjo za okrog 20 milijonov dinarjev.

SILOS ZA 30.000 TON ZITA GRADIJU NA REKI. V tem silusu bodo deponirali uvoženo žito in fosfate. Silos bo dograjen 1. 1962 in bodo z njegovo dograditvijo znatno razbremenjena pristaniška skladisča na Reki, kjer jih potrebuje reška luka za drugo izvozno in uvozno blago.

31.400 VAGONOV JABOLK SMO PRIDELALI LANI. Lanskoletni povprečni pridelek jabolk je znašal na eno drevo v Sloveniji 52 kg, v državi pa 30 kg.

SLOVENIJE JE 168 DRUŽBE NIH POSESTEV, med njimi jih je 12, ki imajo več kakor 500 ha obdelovalne zemlje, 11 posestev ima do 500 ha, 86 od 100 do 300 ha in 59 manj kakor 100 ha. Ker naša posestva še niso dovolj razvita, pride na hektar obdelovalne zemlje povprečno le za 350.000 dinarjev osnovnih sredstev, medtem ko bi moralo znašati povprečje 500 tisoč dinarjev.

LETOS BOMO IZVZILI V ITALIJO 15.000 GLAV ŽIVINE IN SE 5.000 KONJ. Izvazali bomo predvsem klanjivo in vprežno živilo. Začinilo je, da se veča izvoz konj, kar je nedvomno v zvezi z mehanizacijo našega kmetijstva.

LETOS BO V LJUBLJANI PET STROKOVNIH SEJMOM, ki jih bo priredilo Gospodarsko razstavišče. Prvi je bil med 17. in 25. januarjem IV. specjalni sejem konfekcije, modni tkanin in usnjene proizvodov, med 9. in 17. maja III. mednarodni sejem embalaže, med 7. in 14. julijem, v času mednarodnega kongresa strokovnjakov varilne tehnike, ki bo v Opatiji, mednarodni razstava varilne tehnike, med 28. avgustom in 6. septembrom bo V. mednarodni sejem vinskih vinarjev in med 16. ter 25. oktobrom bo VI. mednarodni sejem radia, televizije, telekomunikacij in avtomatizacije.

Misli ob prazniku

(Nadaljevanje s 1. strani)

osebni in intimni živiljenjski tragični, ki ji je tako pretresljivo in s tako umetniško dovršenostjo dal izraza v svojih nesmrtnih poezijah, tudi globoko občutil tragiko slovenskega ljudstva, ki je životarilo na svoji zemlji in hlapčevalo tujim gospodarjem ali pa njim udinjenim reakcionarnim meščanom. In zato moramo slaviti Prešernova ne samo kot globoko čutečega lirika, temveč tudi kot klicarja svojega trpečega in poniznega ljudstva, ki mu je s svojo žalhtno besedo med prvimi pokazala pot v svetlejšo prihodnost in v pravičnejšo ureditev človeške družbe na domači zemlji ter na vsem svetu, kjer živijo in trpijo ljudje.

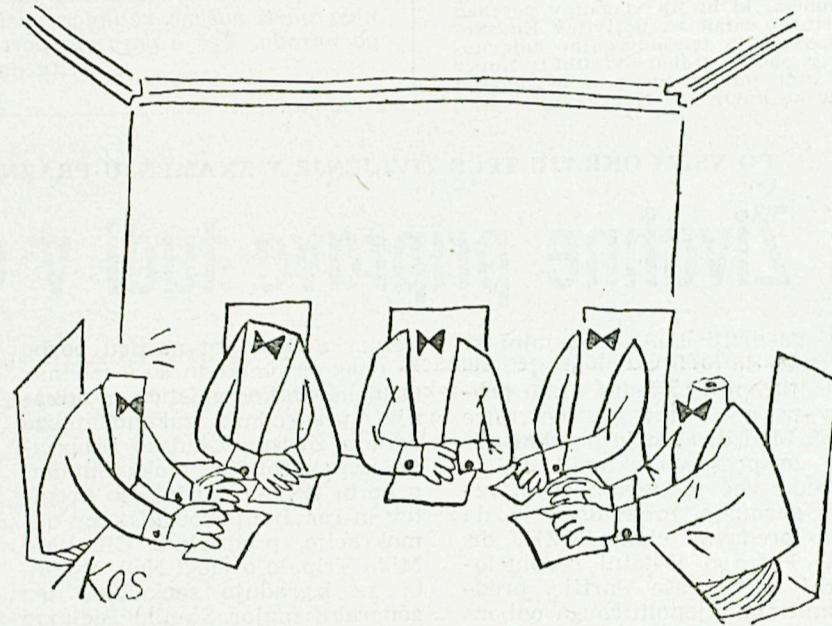
V ŠVICI ŠE VEDNO SAMO MOSKI

Kakor je znano, imajo v Švici volitno pravico samo moški in ti so na nedeljskem referendumu s 654.925 proti 323.206 glasovom zavrnili predlog zvezne vlade o spremembu ustawe, na podlagi katere bi imele tudi ženske volitno pravico. Zanimivo je tudi to, da so samo v treh izmed 25 švicarskih pokrajin glasovali za vladni načrt.

DULLES V EVROPI

V svetu je vzbudilo veliko zanimanje nenadno in popolnoma nepričakovano potovanje ameriškega zunanjega ministra Dullesa v London, Pariz in Bonn. Ameriško ministrstvo za zunanje zadeva je v zvezi s potovanjem Dullesa v Evropo sporočilo med drugim, da se želi Dulles z nekaterimi predstavniki vlad Velike Britanije, Francije in Zahodne Nemčije osebno razgovarjati o problemih Nemčije in Berlina. Ameriški zunanj minister Dulles se bo med svojim bivanjem v Evropi sestal v Parizu tudi z generalnim sekretarjem NATO Spaakom in poveljnikom atlantskih sil generalom Norstadom.

GLAVNA STVAR

— Torej, kolegi diplomati — kot smo rekli: čimveč raket z atomskimi glavami!

DROBEC IZ ZGODOVINE KPJ OB 40-LETNICI NJENE USTANOVITVE

Na ladjah so zavihrale rdeče zastave

Ljudje so bili naveličani štiriletnega trpljenja in prelivanja krvi. Po vsej Evropi je vrelo. Iz Rusije so prihajali odmevi revolucije, ki je omogočila delavcem in kmetom, da so prevzeli oblast v svoje roke. To je bila velika želja tudi naših revolucionarjev, med katerimi je mnoge vodila zavestna sila in težnja za človekovovo svobodo, ki je bila tedaj uklenjena v vojaške vezi črno-žolte cesarsko-kraljeve monarhije.

Seveda v nasprotnem taboru niso mirovali. Za začetek so poslali upornikom iz svojega sedeža v Hercegovem oster ultimat, naj se najpozneje do naslednjega jutra vdajo in podredijo vojaškemu poveljstvu. Do tedaj pa so se pridružili upornikom še drugi mornarji — vseh narodnosti jih je bilo. Zjutraj 2. februarja je bilo že nad 4000 mornarjev v uporu. Iz Hercegovega so jih začeli obstrelijevati s topovi, vendar pa so takoj prenehali z ognjem, ko so uporniki zagrozili, da bodo napadli mesto z vsemi ladijskimi topovi.

Vodstvo upora je sklenilo vstati dati širše politično obeležje in so se zato še isti dan obrnili na socialno demokratski stranki na Dunaju in v Budimpešti, po vseh ladjah pa so izobesili rdeče dežavske zastave.

Revolucionarno razpoloženje je bilo na višku, vendar pa so v pogledu nadaljnje razvoja upora vladala deljena mnenja. Nekateri so bili za to, da z ladjam

V ponedeljek se je sestal občinski ljudski odbor Ilirske Bistrici na svojo prvo letosnjo sejo. Ocenil je lanskoletni gospodarski in politični razvoj občine ter kritično presodil vlogo družbenih in gospodarskih organizacij v utrjevanju komunalnega si-

stema. Samo delo občinske uprave je bilo zadovoljivo, posebno še, ker niso bila zasedena vsa mesta z ustreznimi strokovnimi močmi. Razveseljivo je, da se je odnos uslužencev občine do strank v preteklem letu močno izboljšal. Tudi organizacijska struktura ilirskebistriške občine se je v preteklem letu utrdila.

Delo posameznih svetov občine je tudi bilo uspešno, čeprav je marsikateri izmed njih zgorj formalno obravnaval problematiko s svojega področja. Krajevni odbori, teh je v občini 45, so postali pomemben organ uprave na vasi. Zelo dobro so lani delali krajevni odbori Studenega gora, Celje, Veliko brdo, Kutežev, Jelsane, Gornji in Doljni Zemon in Dolejne. Vsi krajevni odbori so lani organizirali več prostovoljnih delovnih akcij, na katerih so prebivalci v 68.500 delovnih urah zgradili nekaj komunalnih objektov v vrednosti skoraj 4 in pol milijona dinarjev. Popravljali so poljske in vaške poti, v Jasenu so čistili hudournik, urejali vaška napajališča v Korlinicah, Jelšnjah, Jelšanah in drugod. V Čeljahi, Novokračinah in Sušaku so gradili nove vodovode, pomagali pa so tudi pri obnovi vodovoda v Knežaku.

Vse premalo so posvetili pozornosti gospodarskemu napredku vasi. Pišejo je bilo število strokovnih in poučnih predavanj, čeprav so zlasti v zimskem času močno zaželenata.

Zbori volvcev so bili sicer številni in na njih so razpravljali o gospo-

darskih problemih, vendar pa niso dajali posebnih pripomb in predlogov za nadaljnje delo ljudskega odbora, saj je bila tema njihovih razpravljanj v glavnem posvečena reševanju komunalnih problemov. Lani so zbrali 111.400.000 dinarjev dohodkov, kar predstavlja 3% presežek plana, in 102.800.000 dinarjev izdatkov, to je le 94,5% od predvidenega plana. Povečali so se izdatki za prosvetno in upravo, medtem ko so se drugi izdatki delno znižali. Iz negospodarskih investicij so finansirali gradnjo vodovoda v Knežaku in Novokračinah, ureditev pločnikov v Ilirski Bistriči in nekaj manjših komunalnih del.

Občinski družbeni plan za leto 1958 je predvidel, da se bo povečal celotni dohodek industrije le za 1% v primerjavi z doseženim dohodkom leta 1957, to pa zato, ker je bilo podjetje Lesonit v remontu. Obnovljivena dela v tem podjetju so se zaradi tehničnih težav znatno podaljšala, kar je močno vplivalo na znižanje celotne realizacije občinskega plana industrije. To podjetje je tudi povečalo število delovne sile, medtem ko ni hkrati povečalo storilnosti dela. Družbeni obrt ni povsem realiziral plana. Vzrok je v konjunkturnih motnjah pri Mizariju. Zelo dobro pa je poslovala Planika.

V prometu je bilo edino podjetje Transport, ki je preseglo svoj plan,

Za napredek kmetijstva 26 milijonov

V sredo, 28. januarja, je svet za kmetijstvo in gozdarstvo pri OLO Koper razpravljal o letosnjih investicijskih sredstvih za napredek posameznih kmetijskih panog. Po temeljiti in vsestranski proučitvi potreb investiranja v kmetijstvo so člani sveta sprejeli investicijski plan z nekaterimi dodatnimi postavkami, ki na-rekujejo povečanje investicijskih sredstev za uspešno izpolnitve plana v živinoreji. Znanou je namreč, da je zaradi lanskoletne suše in nekaterih drugih vzrokov v našem okraju zdaj manj gove-živine in so zato potreben kar

IZ PORTOROŽA

Krajenvi odbor Portorož je te dni imel svojo prvo letosnjo sejo. K njej je povabil tudi predstavnike množičnih organizacij ter zastopnika ObLO. Razpravljal je o vrsti manjših problemov, katerih večino so nakazali udeleženci na zboru volivev pretekli teden. Glavni problem, ki ga je treba rešiti tako v korist stalnega prebivalstva kakor na-raščajočega turizma, je ureditev stranskih cest in poti. Te so ob najmanjši padaviniblatne in razrite, da so le težko prehodne; poleg tega pa povzročajo blato in poplave tudi na glavnih ulicah. Krajenvi odbor je na svoji seji imenoval 5-člansko komisijo, ki mora do 10. februarja pripraviti na-tančno poročilo, kaj je treba po-praviti na cestah in pešpotih v Portorožu, koliko materiala in delovne sile bi bilo za to potrebno in v kakšnem zapovrstju naj bi se dela izvedla. Za izvedbo teh del namerava krajenvi odbor zbrati tako imenovani krajenvi samoprispevki; zadevni odlok bo predložen v odbritev ObLO Piran. Po tem odlok bo vsak prebivalec Portoroža dolžan prispevati z enakim številom prosto-volnih delovnih ur k ureditvi poti v svojem kraju, ali pa bo plačal določen znesek, s katerim bo plačano delo poklicnih cestnih delavcev. O predlogu tega odloka bodo najprej razpravljal še na množičnih sestankih članov SZDL, ker ne bi imelo pomena začenjati neko delo, če se prebi-valstvo ne strinja z njim.

Na seji krajenva odbora so tudi ugotovili, da bi Portorož kot turistični center mnogo pridobil, če bi ObLO Piran izdal odlok o vzdrževanju in čiščenju parkov in nasadov. J. L.

največji napor, združeni z znat-nimi investicijskimi sredstvi, da bi se sedanje stanje v živinoreji izboljšalo prej ko mogoče.

Člani sveta so tudi razpravljal-i o investicijah iz okrajnega gozdnega sklada za nadaljevanje

ŽE ZDAJ PRIPRAVE ZA DAN MLADOSTI

PRIREDITVE OKRAJNEGA IN LOKALNEGA ZNAČAJA

Letošnjo proslavo Dneva mladosti pripravljajo v našem okraju ljudskoprosvetne organizacije. V dneh 23. in 24. maja bo v Kopru veliko slavje, ki bo sestavni del proslav ob 40. obletnici ustanovitve KPJ.

Okrajni Svet Svobod in pro-svetnih društev je že pripravil načrt za to slavje. Kot smo na kratko omenili že zadnjič, pri-pravljajo uprizoritev zgodovinske igre Bratka Krefta »Velika puntarija« na koprskem trgu. Pri tej uprizoritev bodo sodelovali izbrani igralci iz Kopra, Izole, Pirana, Postojne, Ilirske Bistrice in Sežane. Večino igralcev in statistov bosta dala Mladinski oder iz Kopra in DPD Svoboda iz Izole. Študij tega dela pa ima tudi namen, da pri njem sodelujejo številni igralci in režiserji in s tem obogatijo svoje znanje in izkušnje v dramatiki. Igro bodo uprizorili tudi v Postojni, Sežani in Ilirski Bistrici.

Dne 24. maja dopoldne bo v Kopru zborovanje ljudskoprosvetnih delavcev, združeno s pri-kazi uspehov te dejavnosti, kar bo ponazorila živa razstava, pri-kateri bodo sodelovala društva iz vsega okraja in močnejši pionirski pevski zbori občinskih sre-dišč. Naš okrajni svet je že začel s pripravami za vse te prireditve, z nastopom pionirjev pa želi še posebej poživiti zanimanje za zborovsko petje, in to predvsem pri naših najmlajših, pri pionirjih.

Večerni program istega dne, to je 24. maja, pa bo posvečen pro-slavi 40. obletnice ustanovitve KPJ. Naloga izbranih ansamblov iz vsega okraja bo, da z raznimi oblikami umetniške dejavnosti prikažejo osnovno misel – borbo delovnih ljudi za svoje pravice in za svobodo.

Razen vseh teh prireditiv, ki so okrajnega značaja, pa bodo društva na terenu pripravila še proslave v svojih krajih, zlasti v občinskih središčih.

pogozdovanja kraških goličav, za gradnjo gozdnih poti, logarnic in drugih gozdnogospodarskih objektov. Vsekakor bo potrebno za-gotoviti še 5 milijonov dinarjev za ureditev gozdnega zaščitnega pasa na območju Črnega kala, kar naj bi opravil gozdarski ser-vis pri Zadružni poslovni zvezi v Kopru.

Posebno živahnja je bila raz-prava o ukrepih za izpolnitve le-tošnjega proizvodnega plana v kmetijstvu, ki predvideva v pri-merjavi s proizvodnim planom lani 13% povečanje. To dejstvo narekuje, da bo vprašanje pove-čanja proizvodnega plana zahtevalo temeljitev proučitev in iz-delavo smernic, če hočemo letos izpolniti vse obveznosti do druž-be tudi na področju kmetijskega gospodarstva.

Ob zaključku proučevanja vseh teh problemov kmetijstva in gozdarstva so člani sveta odobrili obračun dohodkov in izdatkov okrajnega investicijskega sklada za pospeševanje kmetijstva in to v višini 26 milijonov dinarjev. Glavni del teh sredstev – pri-bližno 18 milijonov dinarjev – bo predstavljala dotacija OLO Koper temu skladu, kar dokazuje dosledno izvajanje zahtev po kre-pitvi kmetijstva v našem okraju. Člani sveta so tudi odobrili okrajni vodni sklad v višini 18 milijonov dinarjev s pripomočilom upravnemu odboru sklada, naj bi ta denar omogočil udeležbo pri-najetju raznih kreditov.

Turistični promet 1958

Dokončni podatki o rekordni turistični sezoni v piranski občini so naslednji: v letu 1958 se je v tej občini mudilo 45.934 tu-ristov, od katerih je vsakdo spal povprečno teden dni, tako da znaša skupno število nočitev 306 tisoč 757! Od tega je domačih gostov 30.559 (od tega več kakor polovica v počitniških domovilih) in skupno 196.850 nočitvami, ino-zemskih gostov pa 15.375 s skupno 109.907 nočitvami. Promet celotnega gostinstva (brez počitniških domov) je znašal nad 388 milijonov dinarjev in je za 18% večji kakor v letu 1957. Med ho-teli je dosegel največji promet hotel »Palace« v Portorožu, in si-cer skoraj 131 milijonov dinarjev, na drugem mestu pa je hotel »Metropol« v Piranu z nad 73 milijoni dinarjev.

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

Vedno večji gospodarski vzpon

Ko govorimo o napredku go-spodarstva v Slovenskem Primorju, mislimo na napredek go-spodarstva tistega dela slovenske domovine, ki je bil po zadnji vojni priključen k matični državi. To sta danes koprski in gor-ški okraj. Oba okraja sta začela nagnjo pot gospodarskega dviga šele po priključitvi, zlasti pa zadnja leta, ko se je že marsikje spremeniла slika posameznih kra-jev in področij. Kjer prej ni bilo desetletja ničesar zgrajenega (ra-zen vojaških cest, karabinjerskih postaj in morda elektrovodov), se danes vijejo moderne ceste, ra-stejo nove tovarne, stanovanjske hiše, kulturne in zdravstvene ustanove in drugo. Marsikdo od tistih, ki so nekoč predstavljal staro oblast, pa jih danes ob-mejne dovolilnice omogočajo ob-skovati te kraje, zmajujejo z glavo, ker ne verjamajo, da je to ali ono mogoče ustvariti.

To so vidni znaki napredka, ki jih ni moč zatajiti. So pa še mnogi drugi problemi, ki jih rešuje-mo na področju gospodarstva in ki morda niso tako vidni. Tako je na primer s turizmom, ki se je v zadnjih letih na tem področju zelo razvil in dosegel velik uspeh. Pri tem naj navedemo samo dve imeni svetovnega slovesa, to sta Postojna in Portorož, kateremu se pridružuje Fieso. Pravijo, da

je Postojna barometer našega, zlasti inozemskega turizma. Lani jo je namreč obiskalo več kot 240.000 registriranih turistov, od tega 83.000 inozemcev. Takega porasta števila obiskovalcev prej Postojna ni nikoli dosegla, saj je prišla danes do točke, ko se je začela dušiti, ker ne zmore več vsega prometa. Jama namreč »pogoltne« dnevno le do 2200 obiskovalcev, prišlo pa jih je tudi nad 3500. Zato tudi pripravljajo na-čete, da bi sedajo jamsko mo-torno vleko, ki je enosmerna, preuredili v dvostransko, in bi vozil vlak po jami stalno, kot n. pr. zunanj tramvaj. To bo vsekakor pridobitev za jamo in ves naš turizem. Drugo pa je vprašanje gradnje hotela oziroma hotelov. Pravijo, da bo nov hotel zgrajen že letos, kar je nujno potrebno, ker Postojna nima niti 100 hotel-skih ležišč.

Portorož se vedno bolj razvija v središče našega inozemskega turizma, Fieso na drugi strani hriba pa v središče domačega. Obema pa manjka še marsikaj in zato hite, da bi ju preuredili in pripravili prijetna za vse. O ve-likih načrtilah piranske občine in delovnih kolektivov v tem pogle-detu ne bi govorili.

Manj vidni so tudi veliki načr-ti, ki so jih že začeli izvajati in katerih rezultati bodo vidni šele

čez nekaj let. To so veliki načrti za izkorisčanje vodnih sil Soče in njenih pritokov ter drugih voda v Primorju in s tem zvezana ve-liká melioracijska dela. Predra-čuni kažejo, da bo vodnogospodarska skupnost Posočja upora-bila za ta dela skoro štiri in pol milijarde dinarjev in da bodo v njenem sklopu izvršena meliora-cijska dela v Posočju in Vipavski dolini. Ves hidroenergetski si-stem, ki bo tako zgrajen, bo pro-izvajal 15% vse proizvodnje električne energije v Sloveniji. S tem bodo tudi krite potrebe velikega pora-sta potrošnje električne energije na tem področju tako za široko potrošnjo kot za industrijo.

Morda gre nekoliko izven okvi-ra tega komentarja omembati ve-likega napredka mlade Tekstilne tovarne v Bači, ki je zrastla in si priborila svoje mesto med veterani iz te stroke – na podri-tijah starega sveta. Iz nekdanjih vojašnic je ustvaril delovni za-nos in podjetnost tamkajšnjih delovnih ljudi novo tovarno in jo opremil deloma s stariimi, sedaj pa z vedno modernejšimi stroji. Te dni je žel kolektiv prvi veliki uspeh, ko je za svoje izdelke pre-jel na razstavi v Ljubljani zlato medaljo. To dokazuje veliko vnemo in predanost naših ljudi napredku v svesti si, da delajo zase in za svoj blagor.

In še zadnje vesti

REŠKO GLEDALIŠČE V IZOLI, PIRANU IN KOPRU

Dobrodošel smeh v avditoriju

Dramsko adaptacijo Čopićev Doživljajev Nikoletine Bursača so nam predstavili gostje z Reke, Narodno gledališče »Ivan Zajc«. V pondeljek so gostovali v Izoli, v torek v Piranu in v sredo ter četrtek v Kopru.

Ti »scenski razgovori«, kot jih je imenoval prireditelj dramatizacije Minja Dedić, res ustrezajo svojemu podnaslovu, niso pa brezhibno odrsko delo, ker moti dolgo branje vezalnega teksta. In čeprav je Dedić za razliko od drugih priredb vključil vezalce tudi direktno v dogajanje, se mu ni posrečilo zabrisati vtisa, da de-lo v originalu ni pisano za oder. Morda so vsi prireditelji ravnali s preveliko pieteto do avtorja in njegovih opisov, premalo so bili svobodni, da bi drama lahko za-živila svoje lastno življenje, ki bi bilo enakovredno literarni predlogi. Nehote se mi vsiljuje

KOOPERACIJA DOBIVA OBLIKE

Kmetijske zadruge v obalnem področju našega okraja bodo za-čele te dni, kolikor že niso, skle-pati s svojimi člani pogodbe za kooperacijo v kmetijski proiz-vodnji. Predvideno je, naj bi proizvodno sodelovanje med kmetijskimi zadrugami in kmetovalci zajelo proizvodnjo paradižnika, zgodnjega krompirja, graha, če-bule in drugih poljedelskih kul-tur.

Kmetijske zadruge se bodo med drugim obvezati, da bodo pridel-ke, ki jih bodo vzgojili na osnovi obojestranske pogodbe, kar naj-bolje vnovčile, zato bodo morale poskrbeti, da bodo ti pridelki pri-sli pravočasno na trg.

IZ PIVKE

PROBLEM LEKARNE

Zgodilo se je, da je ostala Pivka brez lekarne, čeprav je že dol-ga leta in desetletja nemoteno de-lovala. Celo med vojno, ko so bili razmere hude, je niso zaprli.

Lani septembra je ostala lekar-na brez strokovne moči. Problem je bil v tem, da je magistra, ki je že več let vodila lekarino, imela le zasilno in neprimerno stanovanje. Večkrat so ji obljudili no-vo, a ga ni dobila. Končno si je poiskala drugo mesto s primer-nim stanovanjem in odšla. Možnosti, da bi ji dodelili ustrezeno stanovanje v Pivki, so bile, saj so pred kratkim dogradili blok osmih stanovanj in tudi drugod bo ji lahko našli stanovanje. Ta-ko pa smo zaradi premajhne skri-bi ostali brez lekarne.

Drugi problem so neprimerni prostori, ki ne ustrezajo predpisom o poslovanju lekarne. Njeno poslovanje v tem oziru so dovo-lili le zaradi nujnosti in velikega števila ljudi, ki so navezani na to lekarino. Ta problem bo do-končno in temeljito rešen junija letos, ko mora biti po pogodbi z gradbenim podjetjem dograjen zdravstveni dom. V tem domu bodo povsem primerni prostori tudi za lekarino.

Na dosedanji razpis doslej ni bilo prosilcev in lekarina je še vedno zaprta. Skoro 30 vasi pa si mora iskati zdravila v Postojni ali Ilirski Bistrici in ubogi bol-niki ali njihovi svojci lovijo z recepti potnike, da jim prinesejo zdravila. Seveda morajo čakati po več dni. Ni potreba še posebej poučarjati, da so ljudje s tem zelo priča. Odgovorni činitelji morajo čimprej rešiti ta problem, kajti v nevarnosti je zdravje naših ljudi, zlasti še po tistih va-seh, ki imajo edino hitro in raz-meroma dobro zvezo le s Pivko. Zlasti v nujnih primerih je lahko usodno, če bolniki ne dobijo hit-ro zdravil, kar se je že pokazalo sedanje mesece. Zdravniki s svojo priročno lekarino pa ne morejo vselej pomagati.

Zaenkrat predvidevajo name-stitve tehnik, ki mu bo pomagal s strokovne strani dvakrat tedensko magister iz Ilirske Bi-strice, vendar bo to le nepopol-na, zasilna rešitev.

S.M.

primerjava z nekdanjimi radijskimi igrami, s priredbami po romanah in povestitih, ker je bila takrat tako pičla izbira originalnih radijskih slušnih iger. Glavna oseba je bil skoraj vedno ve-zalec (ali več vezalec).

Vendar pa odrske Doživljaje Nikoletine Bursača nekaj rešuje, da v njih še vedno lahko zasluti-mo živo in preprosto ljudsko legendo o naših ljudeh in nji-hovih velikih delih: dobra igra, živ lik Nikoletine v interpretaci-ji Dušana Dobroslavljevića. Član reškega gledališkega ansambla Dobroslavljević je dokazal, da je kos temu legendarnemu liku na-ših bosenskih rojakov in je Nikoletino življenjsko silo in zdrav humor, ki smo ga občutili v knigi, prenesel na oder ter tako ustvaril polnokrvn lik. V glavnem je bila njegova zasluga in njegovega zvestega tovariša Jo-vorce Ježa (Slavko Šestak), da so ti »scenski razgovori« kljub po-manjkljivi dramski strukturi te-kli naravno, da je bilo v avdito-riju slišati težko pričakovati in dobrodošel smeh, ki ga je izzvalo originalno reagiranje glavne ose-be na posebna dogajanja v naši borbi za osvoboditev.

Vloge drugih igralcev so bolj obrobne. Upodobili so jih Danilo Maričić, Zlata Nikolić, Zlata Perlić, Djuro Turinski, Dragan Blažeković in Ivan Popović. Dekle-te Erno je prisrčno zaigrala mala Aleksandra Njegovan. Kljub epi-zodnosti vseh teh vlog so morali nekateri igralci pokazati dovolj sposobnosti za takojšnjo trans-formacijo, ker so igrali po več vlog.

Kljub temu, da je bila režija Lea Tomašiča solidna, bi težko uporabili superlativne kot za glav-nega igralca. Predvsem bi moral režiser temeljito pretehtati ve-zalni tekst in ga tudi semintja črtati v korist dramske akcije. Posrečen je bil domislek z oble-kami in orožjem, ki je nakazovalo časovne faze v Nikoletino-vem vojskovjanju. Praktična je tudi scenska rešitev Doriane Sokolica s projiciranjem okolia, kjer je dogajanje, čeprav to žal ni bilo izvedljivo v Izoli,

Z metlo nad mlekarne

Le kratek pogled v naša mlekarne zadostuje, da se prepričamo o neredu, ki vlada v njih. Splošna značilnost vseh poslovničkih podjetij Mleka Dekani v Kopru, Izoli in Piranu je skrajna zanemarjenost in tak sistem dela, da omogoča bolj ali manj dokazano okoriščanje prodaja na račun potrošnika. Navedimo le nekaj primerov:

V mlekarne št. I in v mlekarne št. IV v Kopru, kjer so prodajalke tako kot v drugih dveh mlekarneh skrge s higieno in čistočo, tudi ne poskrbijo, da bi živila zaščitili pred glodale. V mlekarne št. IV izjavljajo prodajalke celo, da često zjutraj, ko odpro mlekarne, najdejo na policah ogledano čokolado, pri ſe kak kosira ali kruha. Res čudno je, da takemu stanju ne napravi končne nit vodstvo poslovničkih, niti uprava podjetja, kaj ſele sanitarna in ſpekacija, ki bi moralno odločno posredovati, saj ima široke možnosti za vzpostavitev higiene v obratih živilske maloprodajne mreže.

Posebno poglavje je mlekarne II. Kontrolni organi so našli sir, namejen široki potrošnji, kar na vlažnih tleh in okrog 7 kg starega, splesnjenega kruha, dalje preperale krpe, razbita gnila jajca in ſe kup druge nesnage, ki spada na smetišče, ne pa

Kaj pravijo drugod...

DOLENJSKI LIST

IZOBRAŽEVALNI CENTER
V ČRNOMLJU

Obiskali smo novega sekretarja občinskega komiteja ZKS v Črnomlju tovarija Franca Kočevarja in ga prisili, da nam je povedal nekaj besed o nekaterih najvažnejših vprašanjih nadaljnega razvoja občine. Tako je dejal:

»Črnomelj se je razvil s pomočjo mlade industrije v novo delavsko središče. To odpira vrsto vprašanj, kot so komunalne gradnje, obrtništvo, predvsem pa gradnja stanovanj. Ta vprašanja sicer počasi že resujemo, vendar pa bo treba v bodoče delati to hitreje.

Na vasi je vprašanje kmetijske proizvodnje. Kmet mora spoznati, da v bodoče ne bo mogel gospodariti več tako kot doslej. Zadruge bi morale prispevati k reševanju tega vprašanja na več načinov. Zdaj, v zimskem času, bi morale pripraviti kar največ predavanj iz kmetijstva in razgovorov o tem, kaj je zadruga in kakšne so njene naloge. V take razprave je treba pritegniti razen članov zadruge tudi ostale kmetovalce. Razen tega je premalo ideološko-političnega dela na vasi. Treba ga je okrepliti, posebno pri mladini.

V Črnomlju že dalj časa razpravljammo o izobraževalnem centru. Vsi čutimo, da brez takega centra v bodoče ne bo šlo več. Mnogo dobrih in sposobnih ljudi, ki so delali pri nas, je otišlo drugam. Zakaj? Zato ker nismo mogli strokovno napredovati. Prinaš je zelo pereče vprašanje napredovanja polkvalificiranih delavcev v kvalificirane, pomočnikov v mojstrovstvu. Lani smo, da bi to težavo odpravili, z zdrženimi močmi pripravili nekaj strokovnih tečajev. Ugotovili smo, da je zanimanje zanje med delavci res veliko. Vendar te naloge ne bomo mogli rešiti brez človeka, ki se bo v občini profesionalno ukvarjal z izobrazbo odraslih.«

PRIMORSKE VESTI

DIVJEGA PETELINA
SO UJELI

Eina izmed najlepših ptic naših planin je divji petelin. Lov na petelin je zelo težak in zahteva od lovca največjo opreznost in potrebitnost. Lov je v zgodnjem pomladu, ko se ženi. Pretekli teden se je zgordilo, da se je na Selih nad Podmelcem ta, sicer plašnji ptič, zatekel v nek hlev. Očitno so ga zapejeli domača kokoši in se je na njimi priklatal v hlev. Petelina so v hlevu živega ujeli in sedaj ga ima v kletki lovec Micko Golja v Podmelcu. Petelin je res lep eksemplar, ki bi bil v ponos vsakemu zoškoskemu vrtu. Sodijo, da je star nad 10 let.

KLJSKI ŠOFLJIK

SOLSKA ZADRUGA
V PRISTAVI

V Pristavi so pred nedavnim ustavili pionirske kmetijske zadruge z zadružnim svetom in vsemi pripadajočimi zadružnimi organi. Zadali so si tudi primeren delovni program, po katerem predvidevajo na dodeljenem zemljišču gojiti sadovnjak, delati različne poskuse. Poleg tega pa posvečajo veliko pozornost tehnični vzdaji, kar so prejeli že 3 nagrade. Zadnja je bila fotoaparat, zato se bodo posvetili še delu v fotočrkou. V novem prosvetnem domu, ki so ga gradili letos s pomočjo kmetijske zadruge tudi udarniško, bodo imeli primerno delavnico za tehnični krožek. Pioniri sami krečko pomagajo pri gradnji doma in je upravitelj Tone Kramar nanje prav ponosen.

v mlekarne, Stranke so sicer opozarjale na čuden smrad, vendar so dobile odgovor, da povzroča smrad urejevanje kanalizacije v Cevljarski ulici, kar pa nikakor ni držalo.

In še nekaj finančnih podatkov. Lani so mlekarne delalne z izgubo, tako da je prva mlekarne prikazala 32 tisoč dinarjev zgube, druga 36 tisoč dinarjev, četrta 58 tisoč dinarjev. Pri tem pa so se dogajale stvari, ki zahtevajo najostrejše obsojanje.

Prodajalke poslovnički so brez vednosti matičnega podjetja samostojno formirale cene nekaterim živilom s tem, da so k uradno določenim prodajnim cenam dajale pribitke od enega do 350 dinarjev (mlekarne v Izoli!). Kam je šel ta denar, za sedaj še ni moč ugotoviti in zato prepustimo to vprašanje, da bo rešeno kasneje.

Tako kot v Kopru je tudi bolj ali manj v Izoli in Piranu: povsod vlada nesnaga, cene niso primerno vidno označene, se prosto formirajo in zbujujo upravljeno grajo potrošnikov na račun dolge vrste pristojnih činiteljev.

Seveda pa naletimo tudi na objektivne težave v preskrbi z mlečnimi izdelki, ki pa so že tako splošno znane, da se čudimo, zakaj so še vedno na dnevnu rednico. Tako na primer gostuje mlekarne v Hrvatinah v prostoru, ki je odločno premajhen in skrajno neprimeren. Zato ni čudno, če je blago nameščeno kar na tleh. Vso pohvala pa zaslubi mlekarne v

DIVACA

Na razširjenem sestanku krajevnega odbora SZDL Divaca, ki je bil 28. januarja, so se podrobno pogovorili o letošnji proslavi delavskega praznika, ki bo združena s proslavo 40-letnice ustanovitve KPJ.

Prvi del programa bodo izvedli že 30. aprila zvečer z akademijo, na kateri bo po govoru o nastanku ter razvoju KPJ kulturno-umetniški spored s sodelovanjem pevskega zborja DPD Svoboda in godbe na pihala. 1. maja bo budnica, nato bo sprevod po Divaci, ki se bo zaključil z zborovanjem in športnimi prireditvami.

Razen te osrednje proslave bodo tudi še druge proslave v počastitev 40. obletnice ustanovitve KPJ, ki jih bodo organizirala društva in delovni kolektivi.

KRIŽ PRI TOMAJU

Tudi v Križu pri Tomaju bodo 40. obletnico KPJ proslavili tako, da bodo popravili pot iz Križa do Filipčjega brda, uredili bodo vaške poti, pod vasjo pa bodo zasadili orehe, breste in drugo drevje.

Skofijah, kjer je čistoča zgledna klub temu, da mlekarne nimata skladisca, kajti prostor, ki je določen v ta namen, ne ustreza, ker pušča streha.

Ce kralko zaključimo ta obhod po naših mlekarneh, lahko za zaključek pribijemo: 1. poslovanje naših mlekarne je slab in vredno temeljitega prezračevanja; 2. sedanje stanje je v krlečem nasprotju s sanitarno-tehničnimi predpisi; 3. matično podjetje naj tako ukine nabavo blaga po osebju prodajalne in naj vse blago, namenjeno prodaji v mlekarneh, samo dobavlja ter naj dosledno nadzoruje maloprodajne — določene cene, in 4. čemu so v nekaterih poslovničkah ugotovljene izgube — klub temu, da je potrošnik marsikdaj plačal povprečno 10 do 60 ali celo 350 dinarjev več, kot je določena cena.

S. V.

Z občnega zbora gasilcev v TOMOS minuli teden

TOMOSOVI GASILCI SO ZBOROVALI

Sredni minulega tedna so se v tovarniških prostorih zbrali na svojem drugem rednem občnem zboru člani prostovoljnega gasilskega društva Tovarne motornih koles TOMOS iz Kopra.

Prostovoljno gasilsko društvo Tovarne motornih koles Tomos je še mlada organizacija. Komaj dobrega pol leta je minilo od nje ne ustanovitve, pa vendar ima za sabo že dokajšnje uspehe. Upravni odbor, izvoljen na prvem občnem zboru, je svoje naloge zadovoljivo opravil, vendar bi

bilo — kot je v svojem poročilu ugotovil predsednik Stane Kožuh — s povečano agitacijo za pri-

SENADOLE

Krajevni odbor in predstavniki množičnih organizacij v Senadolu so sklenili, da bodo 40. obletnico KPJ proslavljali skupaj z organizacijami v Senožečah. Senadolčani so se tudi odločili za popravilo vaške poti, ki veže njo hovo vas s cesto Senožeče—Senčana.

dobivanje novega članstva njegovo delo lažje in uspešnejše.

Vseh operativnih članov je 43, se bo pa njihova število še letos podvojilo. Med njimi bodo predvsem mladinci.

Dejstva, da nudi gasilska organizacija neprecenljive usluge takoj posameznikom kot tudi skupnosti, se v polni meri zaveda tudi uprava tovarne Tomos, ki z velikim razumevanjem pa tudi z materialnimi podporami spremišča delo društva. Tako je na primer odstopila v uporabo poltovorni avtomobil, nabavila ročno motorno črpalko in prispevala v gotovini 3.000.000 dinarjev.

Člani društva so ves čas od svoje ustanovitve do danes aktivno sodelovali pri požarno-varncnem delu v tovarni, organizirali so tečaj za izprashane gasilce, na katerem so se teoretično in praktično seznanjali z gasilskovo varnostnimi akcijami in ukrepi, z gasilnim orodjem ter pripomočki za prvo pomoč pri nezgodah in v vsem požarno-varnostnimi napravami v tovarni. Učni program tečaja je vseboval vse predpisane elemente, ki so potrebni za izprashanega gasilca, razen tega pa je bil prilagojen specifičnim potrebam in pogojem tovarne. Po končanem tečaju so vsi udeleženci opravili predpisane izpite.

Med drugimi akcijami so člani izvedli tudi inštruktažo v tistih tovarniških obratih, kjer je požarno-varnostna služba najbolj nujna.

So pa v teh mesecih Tomosovi gasilci z uspešno intervencijo ohranili pred požarem znamenito vrednost podjetja ter s to prvo akcijo v praksi dokazali svoje teoretično znanje. DUK

IZ HRPELJ IN KOZINE

Vse pestrejše kulturno-zabavno življenje

Po uspelem silvestrovjanju, ki ga je pred novim letom organizalo DPD Svoboda v Hrpeljah, pripravljajo sedaj pustno prireditve, ki bo v nedeljo, 8. tega meseca. Da bi bile take prireditve vovkvirjene v kulturni program, bodo v nedeljo popoldne uprizorili na prosvetnem odru razen treh šaljivih enodejank tudi znano spevogiro »Kovačev študent«, zvezcer pa bo ples z maskami. Poskrbeli so za dobre gode, dvorano pa bodo bogato okrasili in razsvetlili. Predvidene so tudi nagrade za najlepše maske.

Take in podobne ter tako organizirane prireditve nedvomno znamenito prispevajo k družbenemu življenju Hrpelj in Kozine, kjer je v tem pogledu doslej vladala pravectva »suša«.

V prostorih Svobode nameravajo v kratkem organizirati družbeni klub, čigar člani se bodo shajali ob televizijskem sprejemniku in jim bodo na razpolago tudi časopisi in revije. Dramska družina Svobode se pripravlja na študij Marincove sodobne komedije v treh dejanjih »Ad acta«, ki jo bodo uvrzorili ob proslavi 40-letnice KPJ. Prav bi bilo, da bi mladina in člani delovnih kolektivov iz podjetij s krepkim sodelovanjem podprtli prizadevanja kulturnoprosvetnega društva Svoboda.

J. Ž.

Bogato poplačana vztrajnost

Na Reševalni postaji v Postojni so imeli star reševalni avtomobil Mercedes, ki je po mnenju strokovnjakov že zdavnaj odslužil svoje. Ker pa je tako veliko pomanjkanje reševalnih vozil, so ga hoteli požrtvovati v Križu, ki zahteva prodajo blaga po maksimiranih cenah, ter trgovino s sadjem in zelenjavijo Jagoda v Križu, ki te cene ignorira na račun potrošnika;

...če bi ustanovili tudi v Križu zavod, ki bi urejeval vprašanja počitniških domov in drugih turističnih objektov, postavljenih na področju občine Koper, to je predvsem na odseku Debela rtič—Ankaran;

...če bi tudi v manjših gostinskih obratih uvedli obvezno evidenco materialnega poslovanja, ki naj bi bila pod nadzorstvom občinskega knjigovodskega centra.

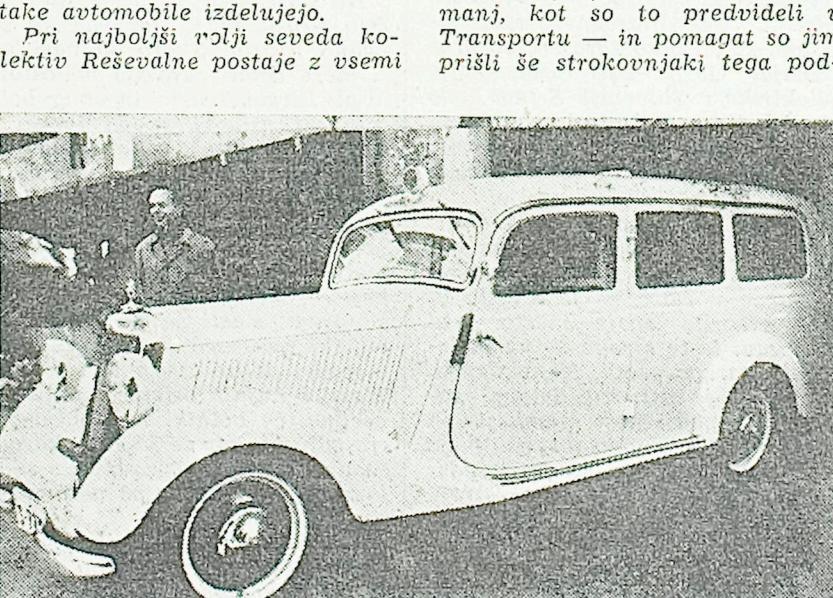
svojimi dobrotniki vred ni bil v stanju, spraviti skupaj tolikšno vsoto denarja in še posebno ne deviznih sredstev. Zato so naložili razstavljenega bolnička v Ilirske Bistrici na kamion in ga pridelovali v Postojno. Tam so se zdaj vsi vrteli okoli njega in ugibali, kako in kaj bi napravili, da bi ga le obudili v življenje. Beseda je dala besedo, poprijeli so z gladvami in še z rokami. Bilo jim je žal za izgubljenim časom od januarja 1957 pa do junija 1958, ko je avtomobil ležal razprt v Ilirske Bistrici. Zato so se toliko bolj zagrizli v delo. Povezali so se s podjetjem Autocommerce v Ljubljani, kjer so nekako nabolj manjkoče dele — veliko manj, kot so to predvideli v Transportu — in pomagat so jim prišli še strokovnjaki tega pod-

jetja iz Ljubljane. Z združenimi močmi in naporji so v rekordnem času bili kos zahtevnemu delu. Skoraj noč in dan so varili, likali in privijali vijake, vstavljalji nove dele, popravljali in nato montirali motor, dokler ni bil avto sestavljen.

Bil je pravi praznik za ves kollektiv, ko je motor prvič vžgal in spet po dolgem času zapel svojo brnečo pesem. Zdaj je šlo naglo. Še opremili so avtomobil z vsemi potrebnimi pritiklinami, vstavili nova stekla in držaje ter ga nazadnje še lepo belo preplešali in znotraj tapecirali, dokler ni končno stal pred njimi ves nov in blešeč, kakor da je bil pravkar iz tovarne. Resnični praznik pa je bil zanje, ko je kmalu nato šel na prvo poklicno vožnjo in je s tem pričel spet služiti svojemu namenu.

Težavno je reči, kdo ima za od mrtvih vstalega večje zasluge. Vsi so si enako prizadevali, vsak po svojih močeh je prispeval svoj delež. Od upravnika Reševalne postaje, pridnega Pepija Sajevica, pa prek šoferjev Iva Balona, Franca Gerzine, Lada Kravosa in Pepija Andrijašiča pa tja do bolničarja Stanka Sajna — vsi so dali od sebe vse, da so lahko dosegli tako pomemben uspeh. Najbolj je seveda »visel na avtomobilu šofer Ivo, ki mu je avto tudi poverjen v nadaljnjo skrb in upravljanje.«

Vsi efektivni stroški okrog pravila in ureditve zdaj spet kot novega avtomobila so znašali 388.000 dinarjev. Kaj niso fantje in pol, da bi jih človek od veselja objel?

Šofer Reševalne postaje v Postojni Ivo Balon s svojim »novim« Mercedesom

O Prešernu

Edvard Kardelj: Prešernovo mesto v politični zgodovini slovenskega naroda

... Ker je bila na tej razvojni stopnji narodna literatura tako važna rezerva revolucionarne demokracije, rezerva, ki je vodila vedno nove bojne sile na bojišče zoper absolutizem, zato je naletela na tak straten odpor absolutistične birokracije. Zategadelj pa je bila na drugi strani vsaka najmanjša pridobitev v tej smeri važen politični uspeh. Od tod si moremo razgatati revolucionarni vpliv Prešernove poezije...

Boris Ziherl: FRANCE PREŠEREN — pesnik in mislec

... Ljudstvo, ki ima za seboj tako legendarno epopejo, kakršna je bila Velika osvobodilna vojna, ljudstvo, ki s svojo stvariteljsko silo premaguje takšne ovire, pred kakršnimi se je znašlo v graditvi novega, socialističnega življenja — to ljudstvo ve prav eniti prometejevsko silo in veličino človeka, ki je pred sto leti, osamljen, toda poln vere vanj, v svoje ljudstvo, zaklical: tja bomo našli pot...

Josip Vidmar: Dr. FRANCE PREŠEREN

... Če označujememo Prešerna kot početnika slovenske književnosti in kot tvorca, ki je položil temelje za vse naše nadaljnje slovstveno ustvarjanje, je treba njegovo delo za osnovne oblike literarnega izraza omejiti na poezijo, ker je bil pač samo poet: brez vsake omejitve pa ga je treba priznati za početnika slovenske književnosti v celoti, zakaj bil je prvi naš tvorec, ki je s svojim visokim duhom in s svojim čutecim srečem za zmeraj ustanovil duhovno raven naše literature. Za njim ni bilo več mogoče brez sramote pisati banalno ali brez prizveka moralne resnobe, ki je značilna za razgledanega in notranje prebujenega razumnika...

Dr. Franc Prešeren:
SONET

Zakaj o njej, ki vredna je, da dela
bo v vseh jezikih zemlje se nje
slava,
ker ni od nobene manjša nje ve-
ljava,
kar zanje srca pevcev so gorenja;

ki z njo tako prešinjen sem docela,
da se ji vsaka misel pokorava,
zakaj le po slovensko, vsak se čudi,
pojem o njej, a ne po nemško tudi?

Po nemško govorijo po navadi
gospe tu in gospoška, ki ukazuje,
slovensko ti, ki so od služinčadi.

Jaz v službi sem, kot ni je služil
hue
prost duh noben, ki služil kdaj je
Ladi,
ne smem prekršiti, kar šega tu je.

(Iz nemščine prevedel
Janko Glazer)

Neznana Prešernova slika

Prešernova slika, ki jo objavljamo na prvi strani, ima zanimivo, neraziskano zgodovino.

Pokojni Josip Bertok, nekdanji načelnik v Bertokih — tako pričata njegova vdova Uršula in nečakinja Kristina Auer — je bil v dan častilec Prešerena in njegove poezije. »Ko je nekoč pred dolgimi leti, menda okrog leta 1895, videl na Dunaju nekje izreden portret Franceta Prešerena, je hotel to sliko v olju na vsak način odkupiti. Poznejša leta je venomer mislil na to sliko, štedil denar, da bi jo kupil, vendar pa ni uspel, ker slika ni bila naprodaj. Zato je končno pridobil nekega domačega slikarja za to, da je po originalu kar najbolj verno posnel po Prešernovo sliko.«

Prelistali smo Prešernov album in primerjali to sliko velikega pesnika z vsemi njegovimi, doslej zanimimi upodobitvami, vendar se vslilje domneva, da gre za neznano sliko, ki spominja po čudovitih topnih, zmernih barvah in tehniki na umetniško roko Mateja Langusa. In še okolnost, da je bil Prešeren ob tej upodobitvi star nekako 30 let, ves večer in poln optimizma, ki ga izraza njegov pogled in rahel smeh.

Najboljša naloga na temo - KPJ

SEJA NA TAJNIŠTVU ZA ŠOLSTVO, PROSVETO IN KULTURO

Tajništvo za šolstvo, prosveto in kulturo koprskega okraja je konec preteklega meseca sklicalno posvetovanje upraviteljev osnovnih in ravnateljev srednjih šol. Predmet razprave so bili programi za proslavo 40-letnice ustanovitve KPJ po šolah.

Po predlogu načelnice Tajništva Danice Kogoj in po razpravi vseh prisotnih so na posvetovanju sprejeli skelepe, da bo Svet za šolstvo OLO Koper razpisal tekmovanje med šolami za najboljše pismene naloge o vlogi KPJ. Te naloge bo ocenjevala posebna komisija po vrstah šol (osnovne, srednje in nižje strokovne) in bo podelitev nagrade, ki pa ne bodo v denarni obliki. Sploh naj šolski program vključi pouk o vlogi naše partije, obiske muzejev NOB, partizanskih krajev in

dijaki naj pomagajo pri zbiranju gradiva za zbornik. Tej temi naj bodo posvečena predavanja in proslave. Šole naj organizirajo svečane sprejeme pionirjev v mladinsko organizacijo, mladincev v ZKS, dijaki naj se udeležujejo prostovoljnih delovnih akcij in naj pomagajo pri zbiranju prostovoljnih prispevkov za spomenik v Marezigah. Upravitelji in ravnatelji šol pa naj so delujejo z občinsko komisijo za proslavo 40. obletnice KPJ.

Posebno izčrpno razpravo so posvetili razpisu tekmovanja za najboljšo šolsko nalogu. Vsaka šola naj bi poslala največ pet najboljših nalog Svetu za šolstvo, in to ali do 1. maja, da bi bile nagrade lahko podeljene za 25. maj, ali pa do oktobra, da bi lahko dijaki pokazali pridobljeno znanje. Najboljše naloge bodo razmnožili in poslali vsem šolam, ki jih bodo lahko izkoriscate za literarne večere. Dokončni naslov pismene naloge in rok bo še dolöčil Svet za šolstvo. Predlog je tudi bil, naj bi šole sodelovale pri radijskih šolskih igrah, naj bi naslove svojih oddaj poslale Radiu Koper do 20. februarja oziroma že izdelan material do 15. marca, nakar bo Radio obvestil šole o vrstnem redu oddaj.

Tajništvo za šolstvo, prosveto in kulturo se bo pogovorilo s Svetom za telesno kulturo še o razpisu raznih športnih tekmovanj.

s. š.

Akademska pevski zbor »Vinko Vodopivec« je navdušil ljubitelje lepe pesmi v Cerknem. Posnetek je z njihovega nastopa pod vodstvom Marka Muniha

OB GOSTOVANJU NARODNEGA GLEDALIŠČA »IVAN ZAJC« Z REKE S ČOPICEVO KOMEDIJO
»DOŽIVLJAJI NIKOLETINE BURSAČA«

Nov ljudski lik v naši književnosti

Po zaslugu Prešernove družbe so se številni slovenski braclci že leta 1957 seznanili z Doživljajmi Nikoletine Bursače srbškega avtorja Branka Čopice. Zdaj pa so nam odrski privedeli teh »Doživljajev« s podnaslovom »scenski razgovori v dveh delih« predstavili gostje z Reke, Narodno gledališče Ivan Zajc.

Pisatelj Branko Čopic sodi med najpomembnejše predstavnike sodobne srbske književnosti in je postal še posebno priljubljen zaradi svojega prirodnega, ljudstvenega prijema in oblikovanja dogajanj v naši osvobodilni borbi. Njegova zasluga je tudi, da je uvedel v književnost male ljudi iz svojega rojstnega kraja pod Grmetom v Bosanski Krajini (severozahodni kot Bosna), njihove značaje, navade, tegobe ter borbenost. V času NOB je bil Čopic komisar Podgrmškega partizanskega odreda, književno pa se je razvila v tem času v pesništvu-borcev in je veliko pisal za mladino. Po osvoboditvi najdemo njegovo ime v najrazličnejših literarnih dejavnostih. Po njegovi noveli Major Bauk, so snemali tudi film, roman Prolom (v slovenščini Ognjeno leto) pa sodi med najobsežnejše in najpomembnejše tekste naše osvobodilne borbe.

Prav tako iz časa NOB so Doživljaji Nikoletine Bursače. To so z nepotvorenim ljudskim humorjem prepleteti veliki in težki dnevi borbe za obstanek in za svobodo. Nikoletina je postal večno živ, ljudski lik preprostega bosenskega borcev za svoboščino, lik, ki je skupok vseh podobnih, ki jih je srečal avtor v tistem času. Uspel pa mu je ta lik prav zato, ker ga ni vodila želja, da bi postal to neki poseben tip, in ga ustvarjal po načrtu in natral po raznimi dobrimi lastnostmi, ampak je živiljenjski. In gotovo je prav zaradi vseh teh lastnosti osvojil Nikoletina vso našo deželo na juriš, kot je bil navajen že v borbi. Knjiga se niti ni končala svojega zmagoščavnega pohoda, ko se je začel znova: tokrat je Nikoletina zavzel bojni položaj na odrskih deškah in zopet zmagoščavno zakoračal po številnih jugoslovenskih gledališčih. Najprej menda v Beogradu in v letosni sezoni tudi na Reki.

Slavni mitraljezec Nikoletina Bursače, narodni heroj, je postal v svoji ožji domovini že legendarni junak in ljudje govorijo, da sploh ni umrl. Pisatelj Čopic je v nekem novinarskem razgovoru dejal, da mu včasih kdo prinese pozdrave Nikoletino Bursača, ki nekje v miru obdeluje svojo zemljo. Naj bo kakorkoli: Čopic je pred časom napisal nadaljevanje slavnih Doživljajev in lani ga je izdala sarajevska založba Svjetlost pod naslovom »Ne žaluj, bronasti stražar. Povemo naj še to, da je to delo prav pred kratkim dobilo nagrado beogra-

skega Nina kot najboljši roman leta. Ljudje, ki tu nastopajo, so zopet Čopicevi Krajišniki, toda zdaj po osvoboditvi niso več na svoji skopi, skalnatih in hribovitih zemljah, temveč so naseljeni v rodovitnem Banatu. Svoje naselje imenujejo Bursačevo, v spomin na svojega priljubljenega herja. Vhod v vas straži Nikoletin bronast spomenik. Med temi ljudmi je tudi starica Nikoletina majka, ki ne verjam, da je njen sin izginil v meščaku pete ofenzive ter ga še vedno pričakuje. In res se neke noči Nikoletina vrne in zvedavo ogleduje svoj spomenik. Tu je konec romana, ki zopet pušča odprtva vrata, prav tako kot zadnje poglavje v Doživljajih.

To naj bi bil uvod, ki prav gotov ne bo nezanimiv za vse tiste, ki so Nikoletino že spoznali v knjigi ali pa še zdaj v gledališču. Kakšnega pa se je izkazal Nikoletina na odrav v interpretaciji člena reškega gledališkega ansambla Dušana Dobrosavljevića, berite med zadnjimi vestmi na načni 3. strani.

Prizor iz dramatizirane povedi Branka Čopice »DOŽIVLJAJI NIKOLETINE BURSAČA« v izvedbi Drame Narodnega gledališča »Ivan Zajc« z Reke. V glavnih vlogi Dušan Dobrosavljević.

Cerkno, Idrija in Tolmin

toplo sprejeli Primorski akademski zbor »Vinko Vodopivec«

Sobota, 24. januarja. Ob treh popoldne smo se strpali v udoben avtobus, ki nam ga je poslal v Ljubljano Rudnik živega srebra iz Idrije. Naša prva turneja v letosnjem letu je partizansko Cerkno, Idrija in Tolmin. Fantje so dobro razpoloženi, naš novi dirigent Marko Munih pa je nekoliko nemiren, saj je to prva turneja, ki jo vodi. Občudoval sem virtuoznega šoferja, ki je s tako spretnostjo vozil po serpentinah proti Idriji, da smo v dobrih dveh urah že zavili v Cerkno. Cerkno na predvečji komemoracije cerkljanskim žrtvam. Tu je padlo 47 mladih komunistov — gojencev partizanske šole. Da bi tudi mi počastili spomin teh junakov, smo pred koncertom zapeli »Kot žrtve ste padli...«

Nabito polna dvorana — premajhna, da bi šli vsi vanjo, ki so čakali na vstopnice — je sprejela naš zbor nadvise prisrčno. Naši koncerti so v letosnjem letu posvečeni 40. obletnici ustanovitve KPJ. S tem hočemo tudi mi prispevati k številnim proslavam tega velikega jubileja.

Po koncertu v Cerknem smo, zadovoljni z uspehom, čestitali našemu dirigentu in po dobrvi večeri odšli snat v dom Elektro gospodarske šole. V nedeljo nas je prebudilo sončno jutro. Stevilni udeleženci komemoracije so že prispeti. Tudi mi sodelujemo. Berem pretresljivo pesem Cerkljanskim žrtvam: Od včeraj je, se zdi nam, ni vas več... Godba na pihala igra žalostinke.

Ob treh popoldne je bil napovedan koncert v Idriji. Velika dvorana se je tudi tu napolnila do zadnjega kotička. Veseli nas, da je naš zbor, ki ga sestavljajo primorski študentje, tako priljubljen. Da, radi se vračamo med svoje ljudi, od koder prihajamo

na univerzo! Naš program obsegaja domače in tuje pesmi. Zajemamo iz zakladnice črnskih, čeških, ruskih, makedonskih in furlanskih narodnih pesmi. Pesem ne pozna meja! je naše geslo.

Škoda, da se nam mudi, kajti ob osmih zvečer moramo nastopiti še v Tolminu. Zvečerilo se je že, ko je naš avtobus pripeljal pred hotel Krn v Tolminu. Vse je bilo dobro pripravljeno. Tu smo srečali našo zborovsko staro bajto Borisa Markiča, ki je zdaj v službi pri SGP Gorica. Stisk roke in spomini na naše turneje po Sloveniji, Italiji in Grčiji. Krasna dvorana v Tolminu je razprodana, čeprav igra pred našim koncertom KUD »Jože Srebrnič« iz Solkana igro Deseti brat. Že smo na odrvu. Dragi Tolminci, prisrčno pozdravljeni! Viharen aplavz, ko se prikaže dirigent Marko, tolminski rojak, doma iz Mosta na Soči. Zdaj je študent Akademije za glasbo v Ljubljani. Zbor poje izvrstno. Občinstvo je nadvse navdušeno. Spet nov, velik uspeh zobra primorskih študentov. Marko je odličen naslednik Tonija Nanuta. Zadovoljni smo.

Po večerji v hotelu Krn se je naš pesem še dolgo razlegala. Tovariš Bogomir Kavčič, okrajni finančni inšpektor za okraj Goriča, nam je izrekel posebno zahvalo in čestitke. V medsebojnem razgovoru smo zvedeli, da vse naše prebivalstvo budno spremlja delo naše nove porajajoče se inteligențe na Primorskem.

Se isto noč nas je pripeljal avtobus nazaj v Ljubljano. J.H.

SLOVENSKI JADRAN

v vsako hišo

Slovenskega Primorja

Strašno ste se spremenili

(Odlomek iz romana POKOŠENO POLJE. Prevedel Tone Potokar. Opremila Nadja Furlan. Založila založba Obzorja Maribor)

Kljub temu, da mu je bilo malo boljje, je Nenad z drvmi vendor kasneje prišel domov kakor navadno. Bilo je že precej čez polne in ostre sence so se začele stegovati čez ulico. Na vratih mu je morala Lela še enkrat priseči, da ne bo ne domačim, ne njegovim nobene zinila o tem, potem je pa počasi stopil v hišo in si na stopnicah odvezal vrečo. Ko si je malo oddahnil in se pretegnil v rokah in nogah, je Nenad snel čepico in si s prsti malo popravil prečo na glavi. Šele potem je stopil po navkrebnem stopnišču in od stopnice do stopnice vlekel za seboj vrečo z drvmi. Jasna je navadno slišala njegovo šušljanje in stopila iz sobe, da bi mu pomagala prinesti drva noter.

To pot je Nenad prispeł že do drugega odpočivališča, pa ni bilo

BRANIMIR COSIĆ

še nikogar iz sobe. Ta tišina ga je čudno vznemirila. Drva je puštil na ploščadi in v naglici skočil še čez tistih nekaj stopnic do vrat. Roko je že držal na kljuki, ko so ga vznemirili glasovi. Zadržal je kretajo, dih mu je začel... Skozi vrata se je slišalo pritajeno in naglo govorjenje nekega moškega, ki je nekoga prepričeval o nečem. Nenad je spoznal glas gospoda Šunjevića. Tako nato pa Jasnin glas:

— Nikoli, ven od tod, ven!

Toda moški je govoril kar naprej in tudi Jasna, ki ji je glas postajal vedno ostrejši, ga je naprej in naprej zavračala. V sobi je za trenutek nastala groba tišina; takoj nato pa je bilo slišati močan udarec, kot da se je prevrnil stol, takoj nato pa Jasnin krik, ki je takoj zanemel. Nenad je ves zgrozen odrnil vrata ter poletel v sobo. Opazil je, kako je gospod Šunjević odskočil od mize, zraven katere je ležala Jasna skoraj čisto na tleh. Jasna se je dvignila in kazala s prstom proti vratom:

— Ven se poberite! V pregnanstvo me lahko pošljete, obesite me lahko, ali karkoli hočete, čisto vseeno mi je!

Gospod Šunjević je stal rdeč, krvavih, izbuljenih oči in pijan sredi sobe. Močno je siknil skozi nos, se umazano nasmejal, pobral svoj klobuk, ki je ležal na tleh, in naglo odšel iz sobe. Jasna je gledala za njim... kako odhaja z njim moka, zavočki z maslom, sladkor. Gledala je z razprtimi očmi, odprtimi ustimi in s suhimimi prstimi v razkuštranih laseh. Pogled ji je padel na Nenada, na njegova prozorna, bleda lica, na njegove drobene ročice, ki so mu molele iz zašite majice, toda vprsto lastnega sinu se je vznemirila, se za trenutek obotavljal, gledajoč s steklenim pogledom v praznino odprtih vrat, na takoj poletela proti Nenadu, ga objela in ga cepetaje z nogami in vsa v joku stisnila k sebi in rinila

z glavo v njegovo majhno in suho naročje.

— O moj ubogi otrok, moj nešrečni otrok, mami ni mogoče, ni ji mogoče, oprosti!

Nenad je bil tako slaboten, da ni mogel dvigniti matere. Nenadoma ga je sprejetelo svečano razpoloženje. Dvignil je roko in začel polagoma božati Jasno po laseh. Jasna zaradi sklonjene glave ni mogla videti resnega obrazu svojega sina — obrazu majhnega moškega, čez katerega je švignila velika, črna senca življenja in človeških odnosov, ki jih je pa — morda niti sam ni vedel — če že ne razumel, pa vsaj grenko občutil.

Sadje je zorelo. Toda črnorušeni, mrzlični obrazi so pričali o koleri, dizenteriji, bljuvanju. Za spuščenimi zastori je bila slutnja legarja.

Gospod Šunjević ni več zahajal k njim, čeprav je bilo njegovo senco čutiti za visokimi okni mestnega poveljstva.

Nekega junija dne so Jasno prinesli nezavestno iz skladnišča. Prišel je zdravnik in ugotovil splošno oslabost in pretirano slabokrvnost. Zrak, boljša hrana, mleko. Mleko je predpisal. Tria dnevi so minili, preden so dobili iz občine potrebna dekazila, podpise, preden so vse zapisali v službene knjige. Naučnje so jim dali tudi listke: četrtna litra tedensko. Potem je Nenad tri dni zaman postajal pred nekdajnimi mesarijami na Cvetnem trgu; četrti dan je dobil nekaj malega modrikaste tekočine; peti dan ni bilo več denarja prihiši.

Jasna je šla z Nenadom zopet na občino. Občinski gospodje ta dan niso sprejemali strank. Ljudje so postavili in delali hrup, nobeden ni hotel oditi, bila je velika sovarica in gneča, skozi katero so se uradniki prervali s težavo s psovkami.

— Vi ste vendor dobili mleko! Česa bi še radi? Zakaj še večate ta neredit?

Jasna je pogledala človeka, ki je govoril. Njen pogled je moškega strašno zmedel. Mar je ta žena nora? Ali se pa prioravlja, da znori? Začel se je odmikati, Jasna ga je stisnila s suhotno roko, trdo ga je držala za ovrat-

CIRIL ZLOBEC

Zdaj so spet zatrepetali

*S prsti toplega nemira
nežno si zagrebel
v moje zeleneče sanje.*

*Njih vesela rast
se je vpletla vanje,
v taho srečo upokojila
njih norčavo igro.*

*Zdaj so spet zatrepetali,
grobno trgajo raz sebe
moje zbegano življenje,
ki se vanje je vsesalo,
vzraslo z njimi.*

(Iz zbirke LJUBEZEN. Opremil Jože Brumen. Založila založba Obzorja Maribor)

SLAVKO JUG

D A N E S

*Danes prenašam nebo
in oblake
in padam in vstajam.
Danes je srcu hudo
in zato ga predajam
vetrovom.
Rad bi raztrgal oblake
in segel po soncu.
Rad bi potapljal v sinjino
žejne oči.
Rad bi poljubljal
vedro pomladno nebo,
ker je srcu hudo,
ker so prazne oči,
ker se v utrujeni duši
groza budi.*

(Iz zbirke DOBRO SONCE. Opremil Janez Vidic. Založila založba Obzorja Maribor)

nik suknjiča. Moški je kar na lepem spremenil obnašanje. Ljubezniv je postal, nasmihal se je.

— Tu, tu vstopite za trenutek, je potisnil vrata, ki so bila za njim. — Hočete kozarec vode? No... počakajte!

Jasna ga ni izpustila.

— Me vi poznate? — je spregovorila Jasna počasi in odločno. Pred očmi so ji poplesovali črni kolobarji, ki so se vsak trenutek

— Ne poznam vas, gospa...

— Toda jaz poznam vas, — nadaljuje počasi Jasna. In potem, ko ga je gledala kar naprej s pol ponorelim pogledom: — Lačna sem, denarja nimam, moj otrok je lačen, dajte mi česarkoli.

Moški je trenutek premisljeval. Izpred vrat se je slišalo zadušeno vrvenje nezadovoljnec. Vedel je, kaj je, kaj je prej pomenil v Beogradu, vedel je, da tu pred vrat stoje žene njegovih nekdanjih tovarišev. Tudi Jasno Bajkičeve je zelo dobro poznal — in kljub temu, da bi bil rad to ženo, ki nazadnje ni prva, ki zahteva in preti, vrgel iz pisarne, se je nalahno osvobodil njene roke, izvlekel iz denarnice deset kron in ji jih stisnil v roko.

— Tole za danes. Jutri pa se pred uradnimi urami zglastite pri meni.

— Ali se me ne spominjate? — je trdrovratno ponovila Jasna.

— Ne, verjemite mi, da ne.

Povedala je, kako se piše. Narredil se je nenavadno presenečenega.

Sovjetski film LETIJO ŽERJAVI, ki ga vrtijo te dni pri nas, je bil deležen na lanskoletnem znamenitem filmskem festivalu v Cannesu prve nagrade. Glavna igralka Tatjana Samoilova (na sliki na levji), je bila najbolj oblegana filmska igralka in časopisi štrom po svetu so se razpisali o njeni izredni igri, nadarjenosti in lepoti. Res je zaslužila s svojo igro in likom, ki ga je ustvarila, vse te superlativne. Najnovejše novice iz SZ govorijo, da bo snemala Samoilova nov film in to nič manj kot Tolstojevo Ano Karenino

Za film »Letijo Žerjavi« pa vsekakor velja, da je naravno in brez grobe tendence spregovoril o človeku in njegovih poteh sred med topniškim ognjem in bombami, mladostjo in resnično humanostjo in vse to je sredi slabosti in preproste logike življenja. Zato tudi vidimo v filmu ljudi take, kot so, z vsemi svojimi sanjami v življenju in smerti, sreči in tragediji

kakor da nekaj tolmači, zapoveduje: kaj ne vidite, bolan sem, ure so mi štele. Jasna se je namenshnila, toda tako, da je moški zardel.

— Jutri pride. Na vsak način.

Že prihodnji dan je dobila delo — kot navadna delavka — v vojaški pletarni, kjer so ji plačevali krono in dvajset za košaro in dvajset vinarjev za pokrov.

Začarana zemlja

(Iz zbirke Miška Kranjca MESEC JE DOMA NA BLADOVICI. Ilustriral Ive Šubic. Opremil Marijan Pogačnik. Založila Mladinska knjiga)

Stojim pred Franovim, pred hišo, ki jo je Minka dobila po smrti kraljice Johane, za petdeset let zvestobe in garanja, ki ni niti učnigila, da bi postala dekle. Otrok pa ni znala biti kraljica. Od tega, kar je dobila za petdeset let garanjo in zvestobo, bi živelja komaj dve leti.

»Država mi daje pokojnino,« mi je povedala, ko sem jo vprašal, od česa živi. Zdi se mi, da so tudi ljudje nekje, v nečem začaranem in da bilo treba vse vklip odčarati: zemljo in človeka.

Mesec se je povzel na Krvavec, rdeč, zabuhel v obraz. To ni mesec iz knjig. Nisem še dolgo tu, sumim pa, da je to čisto navaden gorenjski stric s škoftjeloškega pogorja ali pa celo nemara tu z naših joštovskih hribov: kar naprej in naprej se tod opleta.

Ne poznavata se še.

Počasi se mi odkrivajo skrivenosti teh gora. Dobra Minka še v moje Skrale ne verjame: da so le morali biti polni. Mogoče, lahko da se že prhubido v takem času iz zimskega spanja. A kdo se je potem binjal na Kovacevih kljukah in kaveljnih? Moja domislija? In mar Kovaceva zares ne prihaja večer za večerom v svoj začaran dom?

To ni začaranost nekdanjih časov. Začarana je naša zemlja in ta spet car neprihaja večer na zivljenje.

Prisluhnji tja proti Malemu rovtu — korki odmeva po gorskih poteh, enaintrideset partizanov se umika na vrh da se bodo tam odpočili do večera. Potlej pojde naprej. Ze so na vrhu že si odpočivajo po ludih bojih. Glej ga, železničar — kam, do kod pa ti, železničar, mimo Malega rovta? Kaj boš pa ti, v Kranju, mežnar? Kam pa vi, nemški vojaki, polečaji in žandarji?

Prisluhnji tja proti Malemu rovtu — noč za nočjo prihaja pesem od tam k-kor da jo pojo gozdovi —

Stoji na gori partizan —

Zbor petnajstih, ki so tam padli tistega dne.

Stoji na gori partizan in kliče čez Širno Sorško polje. Morebiti pa ne stoji in ne kliče. Obsedel je na čelu hriba od koder je tako lep pogled: na levo mesto s tovarnami, naravnost pred njim pisano polje, še dalje sama Ljubljana. Tudi tisti poslednji dan že zjutraj, pred samo pomladjo, so gledali proti Ljubljani.

Železničar je še danes živ, petnajst partizanov pa je izletniška pot za šolsko mladino na dan borcev. Le glas njihove pesmi mi prihaja noč za nočjo sem čez Kladnike in zd' se mi, da se teh petnajst mrtvih partizanov spreminja v pravljico, kakor se vsi partizani iz dneva v dan bolj spreminjajo v pravljico. V pravljico naših že minutnih sanj.

Prisluhnji v noč. Čuj, kako se je zemlja zganila in zavzidnila. Glej, drevje — rase in rase, sega skoraj že čez vse nebo; veje se spremenijo v tisočere roke in se zgancijo — veter

je zavel čez Bladovico. Tako zaveje vsak večer, vsako jutro in roke se iztegnejo nad zemljijo: za jutranji blagovni zemlji in delu, za večerni potok utrujenim očem. Gozdovi na Bladovici so dihnili iz sebe zrak po bovecih in smrekah.

Zavrska je sova na Rdeči poti, zavrsala je lisjak pod Cepulami.

»Začarala te bom,« mi je tedaj spregovorila zemlja, komaj slišno mi je pospešnila na uho. Zganil sem se.

Z Bladovice je zavelo drugič, dihnilo je mimo mene kakor pesem.

Zbor vi?

»Na Bladovici ni vi,« meni Minka in se smehja. »Pirčev oče so rekel,«

»Začarala te bom,« mi je tedaj spregovorila zemlja, komaj slišno mi je pospešnila na uho. Zganil sem se.

Z Bladovice je zavelo drugič, dihnilo je mimo mene kakor pesem.

Zbor vi?

»Na Bladovici ni vi,« meni Minka in se smehja. »Pirčev oče so rekel,«

»Začarala te bom,« ponovil Minka ali molitvi ali meni?

Bitevski fantje vrškojado od Končevečevih, celo poskušajo zapeti. Pa jim ne gre; Kranjevi znajo pet samo po gostilnah, ob večerih po vasi že ne zapojeti.

»Začarala te bom,« mi je ponovil zemlja, ker se ji zdi, da je prvič nisem slišal ali vsaj ne razumel. »Nekdanji čar svoje zemlje je popustil. Potreben je novega blagovnika. Gore se bodo nagnile k tebi in se te dotaknilo.

»Začarala te bom,« mi je ponovil zemlja, ker se ji zdi, da je prvič nisem slišal ali vsaj ne razumel. »Nekdanji čar svoje zemlje je popustil. Potreben je novega blagovnika. Gore se bodo nagnile k tebi in se te dotaknilo.

»Začarala te bom,« mi je ponovil zemlja in se me dotaknila s svojimi rokami nagnile se so gore k meni in me poljubile na čelo. In Francak je v sanjah vzdihnila: »Ko ga imam pa

»Ko ga imam pa

»Ko ga imam pa

»Ko ga imam pa

ZA NOVO TURISTIČNO SEZONO:

Pomlajeni Ankaran

S Krasa strupeno pometa na morje. Kajpada, sredi zime smo še. Hugo vas prebrskajo sape, ko si na motorki čez nemirno morje režete pot proti Ankaranu. Potrpite: skoraj bo pomlad!

V obnovljenem, preurejenem konventu vam ne bo nič hudega. Lepo vas bodo postregli. In pogreli se boste, če vas je spotoma burja na odprtih vodah le preveč obilala. Hotel »Turist« je končno poskrbel, da boste mogli vsak čas na prelepo ankaransko obalo. Pozimi morda samo na kratek sprehod. Potlej pa v lepo urejene restavracijske prostore. Zvečer morda celo malo v bar. Kakor vam kaže, seveda.

Arhitekti in gradbeniki so med to staro zidovje razprostili nove dimenzijske. Prenovili notranje stene. Uredili, adaptirali, zgradili stari čas na sodobne oblike. Skratka: v pol tisočletja staro zidovje pričarali so sodoben gostinski in turistični obrat.

Se še spomnите, kako je bilo tod lani, predlanskim? Zapuščeno, podirajoče, razpadajoče, da bi človek obupal. Pa vse naokoli znamarjeno, da je bilo vsakomur žal dragocenih redkih dreves, ki so se v tistem neredu uporno pehalo za prostor.

Za rešitev, ki se je ponujala z dlani, je bilo treba precej časa. Zdaj so stvari le v pravem teknu, v dobrem razvoju. Bogme, prenečeni boste, ko boste letos vstopili v ta stari, zgodovinsko znameniti konvent, izpremenjen v tako prikupen, čedno urejen gostinski obrat, da arhitektu in gradbeniku, če ste tako razvajeni in zahtevni, ne boste mogli odrediti priznanja.

Na zunaj kakor pred stoletji. (Samo navček iz strešne linice nad pročeljem je neznan nemarnež izmakinil. Le kam si ga bo obesil in zakaj?) Seveda, vse osnaženo, pokrpano in zglajeno. Nereda okoli konventa ni več. Na terasah prostora za tisoč gostov in več, če bo treba. Plesišče z originalnim paviljonom za godbo. Od tod bo zvečer razgled na morje čudovit. Toda potrpiamo, zdaj je še zima.

»Z restavracijo Konvent je ankaranska obala še dobitila prvi obrat, ki bo odprt vse leto. Kdor želi biti ob morju celo pozimi, zdaj ne bo v zadregi, kam bi...« pravi direktor Bernot, ko razgrinjava priprave za letošnjo sezono pa perspektivo, v kateri bo prihodnjih nekaj let rasel Ankaran v našo prelepo kopališko in letovišarsko obalo.

Potlej križarimo po Konventu. V pritličju dvoje restavracijskih prostorov pa bar. Iz kuhinje diše pustni krofi za noceojšnje goste. Natakarji urejajo prostore za večerno prireditev, veselo in vedro za ta predpustni čas. V nadstropju se vrste sobe in apartmani, da si prikupnejši ne morete misliti. Vse je opremlila Nova Gorica z ličnim pohištrom. Tu bo v glavni sezoni središče tujega turizma. To je po tolikih stoletjih novi Konvent.

Nad njim, levo na parobku, pa nastaja novo naselje počitniških hišic. Zidanih v eno nadstropje. V vsaki dvoje sob pa sanitarije

in mrzel in topel tuš. K vsaki hišici se boste lahko pripeljali z avtomobilom (če ga namreč imate).

»Tako smo torej za letošnjo sezono pomnožili število ležišč od 160 na 420. Kdaj bo tega dovolj, ni mogoče reči. Zanimanje za Ankaran je izredno. Za glavno sezono

Začela se je sezona predpustnih prireditev, maškarad, plesov in podobnih zabav. Tudi v novem hotelskem obratu v bivšem konventu v Ankaranu ima kuhanj delna s pripravljanjem pustnih krofov

no je malone vse oddano. Švedi, Avstrije, Nemci pa Francozi. Po-

sebno Švedi, ki se jim je Ankaran tolikanj priljubil, da brez njega ne bi več bilo poletja, kakor sami pravijo, pravi direktor tjavdan, ko ga ne tarejo skribi, kako bo s hišicami, kako s sobami in ležišči.

Tako v mrzlem dnevnu doživljajte ankaransko pomlajenje. Domiči in tuji turisti in gosti bodo to doživljali spomladis, sredi maja, ko bodo navreli na ankaransko obalo.

Novo sezono bo hotel »Turist« dočakal tudi komunalno bolje urejen, kot je bil doslej, ko je premnogokrat vzbujal vtiš »cigarskega taborišča«. Speljana bo kanalizacija, urejeni vodovodi in tuši pa 32 WC z umivalnicami. V sanitarnem in higieniskem oziru torej vzpon za nekaj tisoč odstotkov! Red, snaga, zvečer in ponoči pa vsepovsod spodobna razsvetljava. A tudi tisočeri kopalec, ki se vsak dan gnetejo na obali, letos ne bodo več gostinsko zapuščeni, pozabljeni, osameljeni. Tudi jim ne bo več treba — če bo vse tako, kakor napovedujejo! — v vrsti moledovati za jedajo in pičajo. Stalni, penzionski gosti bodo zdaj pod streho v restavraciji »Konvent«, dosedanja restavracija pa bo odprta za kopalec, jim stregla z gotovimi jedili in odprtimi pijačami, celo s cenennimi enolončnicami. Razen tega bodo ob plaži postavili številne stojnice za sadje, sladoled, prigrizke, spominčke itd. In še korak dalje se letos žele približati gostom: po

plaži bo neprestano krožila letača strežba s pijačami, sadjem in drobnimi prigrizki.

Letos pomlad Ankaranu in njegove mikavine obale ne bo odelala samo v zelenje, cvetje in sonce, ampak tudi v premočne stvari, človeku, turistu in gostu tako zaželeno in potrebne. Te investicije so še odprje Ankaranu pljuča, da ne bo več sopel in se dušil v stiski in neurejenosti, ampak začel prostorneje dihati. Vsačko leto bolj in bolj lep in urejen, dokler ne bo takšen, kakor mu prisojamo: kopališki in letovišarski biser ob naši obali.

In ta pomlad bo prva velika ankaranska pomlad!

Ljubo Cvrček

Ena izmed obih točilnic v preurejenem gostinskem obratu v bivšem konventu v Ankaranu

Brez milosti in predsodkov

Tam, kjer so se nekoč raztezali najlepši tržaški zelenjadni vrtovi, to je od športnega igrišča pri Sv. Soboti do Sv. Lene, Sv. Marije Magdalene — Spodnje in Zgornje, do Žavelj in Domija, tam so živelji in več stoletij obdelovali svoje vrtove tržaški »mandrijeri«. Njihovi pašniki so s prekopavanjem postali rodoviti vrlovi, na katerih so proizvajali najlepšo zelenjavno, s katero so polnili ne samo tržaški trg, pač pa jo z lepimi dobitčki prodajali tudi drugod. Tako so v nekdaj Avstriji ti kmetje-vrtnarji poslali svoje blago tudi na Dunaj, v Prago in Graz. Lep je bil njihov izkupiček od prodanega zgodnjega krompirja, solate, rdeče redkve in drugih vrtnin.

Poseben sloves ima že od nekdaj poletna in zimskna solata zaradi sočnosti in okusa. To je posledica sončne lege zemljišč na Tržaškem in cene nabave gnojil z bližnje klavnine. Na teh skrbno obdelanih in dobro pognojenih zemljiščih, ki so bila z velikimi zaščitnimi zidovi in visokimi podzidanicami, zavarovana pred burjo, je vrtnarstvo zelo dobro uspelo. Poleti so vrtninne zalivali tudi dvakrat dnevno, posebno radič in solato, ter tako nosili vsak dan na trg sveže pridelke. Res je, da so morali kmetje trdo delati, vendar jim je bil trud bogato poplačan, saj so pridelke dobro prodali. Intenzivno je bila izkoriscena vsaka ped zemlje in s pridelki, ki jim jih je dala obdelava tri do štiri tisoč kvadratnih metrov, so lahko preživiljali svoje družine.

Ti čudoviti vrtovi, te lepe mandrijere, na katerih so živelji in delali slovenski kmetje, so danes popolnoma izginile. Razkosali so jih in kmetsko pogodbijo, da so zapustili svoja zemljišča, ki so jih njihovi predniki obdelovali več stoletij.

Z ukazom ZVU št. 102 z dne 12. maja 1947 je bila ustanovljena »Ustanova za industrijsko pristanišče v Zavljah«. Objavljeni so bila navodila, ki klasificirajo razlaščeno zemljišče, ležeče med Škedenjcem in Kolonkovec, Žavelj in Domijo. Ker so bili kmetje teh krajev član strokovne zveze malih posestnikov, so začeli preko te svoje organizacije z odločno borbo proti krvitnemu razlaščevanju. Delegacija razlaščenih kmetov je bila sprejeta pri civilnem komisarju dr. Palamarju in mu je obrazložila nezakonitost postopka industrijske ustanove. Delegata so protestirali proti smešno nizkim cenam, ki jih je določila komisija za razlaščenje na Tržaškem zelo visoke, saj dosegajo vrednost 3000 lir za m². Opozicija je bila povsem posvetil vse svoje sile in prizadevanja za njegovo obdelavo, vendar zaradi tega Ustanova ne more plačevati z javnim denarjem postavljenih zahtev, ker se zaveda, da tudi ona ne bo mogla dosegati tega cilja.

Kmetje so se zbalzali dolgih tožarjenj

po kakovosti daleč zaostaja za njego. Civilni komisar je predstavnikom kmetov izjavil, da se mesto širi, da je industrijski pristanišče v obči končno izvedeno in da se razlaščitev ne more zavreti, objabil pa je da bo posredoval pri omjeni ustanova, da bi bolje plačevala za razlaščeno zemljišče.

Toda kmetje niso mirovali. Zveza malih posestnikov je naprosila poslance Beltramija, da je ponovno v spremstvu tajnici Zveze obškalci vilenega komisarja.

Odlomočno stališče kmetov in energičen nastop kmečke organizacije je dosegel, da je bila določena nova cena odlikovanja zemlje, in sicer 500 do 600 lir za m². Te cene sicer še vedno ne ustrezajo realni vrednosti in zato se kmetje še vedno upirajo razlaščitvam.

Na seji odbora omjenjene ustanove je njegov predsednik Forti med drugim izjavil: »Odpor, na katerega smo načeli pri lastnikih, posebno pri kmečkih posestnikih in sindikatih, je še vedno zelo močan. Samo linearno upravljanje ustanove, utemeljeno res na zakonskih načilih s težnjo po mirni poravnavi, je prišlo do vrednosti 500 lir za m². Te cene sicer še vedno ne ustrezajo realni vrednosti in zato se kmetje še vedno upirajo razlaščitvam.«

Na seji odbora omjenjene ustanove je njegov predsednik Forti med drugim izjavil: »Odpor, na katerega smo načeli pri lastnikih, posebno pri kmečkih posestnikih in sindikatih, je še vedno zelo močan. Samo linearno upravljanje ustanove, utemeljeno res na zakonskih načilih s težnjo po mirni poravnavi, je prišlo do vrednosti 500 lir za m². Te cene sicer še vedno ne ustrezajo realni vrednosti in zato se kmetje še vedno upirajo razlaščitvam.«

Tako je govoril predsednik industrijske ustanove Forti. Torej, da bo dočakal vzdobjenje na Tržaškem in da pritegnejo na to ozemlje še industrije iz drugih italijanskih področij, ponuja Ustanova za zemljišča nizke cene, kar gre na škodo kmetom.

To pa je nezakonito, ker določa celo zastareli zakon iz leta 1865, da morajo biti cene razlaščenega zemljišča enake cenenam v prodaji. Sedaj so cene zemljišč na Tržaškem zelo visoke, saj dosegajo vrednost 3000 lir za m². Za zaključek še ti podatki: (zbrani so do 18. marca 1955).

Razlaščeno ozemlje za industrijsko pristanišče obsegajo 6.200.000 m². Tu je vrednostna tudi površina za zgraditev stanovanj. Po občinah sledi: v tržaški občini je 3.800.000 m², v dolinskej 1.400 m² in v miljski 1.000.000 m².

Javni komunalni objekti, ki so že obstajali, zasegajo 800.000 m². Naknadno so dali za industrijske gradnje še 600.000 m² in 500.000 m² za izgradnjo cest ter železnic, za sedež ustanove in za plovni kanal.

Ce torek primerjamo obseg razlaščene industrije z obsegom, ki jo sedaj zaseda industrija, ugotovimo, koliko je še vedno neizkorisceno zemljišče. Zanimivo je tudi, da je Ustanova dala neuporabljene razlaščene površine zemljišč v najem bivšim lastnikom, in da so štiri podjetja, ki so gradila v tej coni tovarno, dozivela finančni polom.

M. G.

NAŠ DOMAČI FELJTONČEK

Zgodba o vajencu in mojstrib

Imam prijatelja, ki mu je Franček īme. Dobra prijatelja svet in starazanca, saj ni dolgo tega, kar sva po šolskih klopek hlače skupaj trgal in prav na teh klopek poskušala oveko-večiti svojo rezbarsko spremnost, ki bo ostala se poznam šolskim rodom v spominu. In prav te klopi, že podobne razbitinam, so bile vsega krive. Franček si je namreč vtepel v glavo, da bo sam delal nove klopi: da bo torej postal mizar. Tole se kar lepo sliši: postati mizar. Nič posebnega, mar ne? Druga stvar, ki pa še zdaleč ni tako preprosta, je zgodba o tem, kako in kje si je moj prijatelj pridobil svojo obrtno modrost.

Dolga je ta povest v sili mnogo ima postaj, vendar je zanjučiva. Zarzel je Franček kar pri vaškem mojstru. Ta mojster pa je bil take sorte, da ni delal drugega, kot zbijjal krita različnega formata, popravil vozove in kdaj pa kdaj napravil nov hišni pod. Preko tega njegovo mojstvo ni seglo, kar pa tudi nazadnje nič ednega ni, saj je imel možak prvečjemu kmetiju, obrt je opravljai bolj tak, da je dobil nekaj denarja v hišo. Ce se je komu izmeđi vaščanov zahotel, novega pohištva, je moral to naročiti v mestu. Samo enkrat v svojem življenju se je ta mojster srečal tudi s takim delom in samo enkrat in potem nikdar več, ker mu pa niso naročili. Franček pa je bil bistra glava. Ko je v nekaj mesecih doumel skrivnost zbiljanja krit in je uvidel, da se kaj več tu ne bo navadil, pa če ostane vse življenje, jo je odkuril k drugemu mojstru — v mestu.

No, tu je zamenjal žago s stroji in o kritih ni bilo več sledu. Še preden pa se je utegnil poglobiti v skrivnost tega dela, je prišlo nekaj neprizadanevoga. Mojster, prav tisti mojster, ki je vajencem vedno govoril, da jin ne more dajati dopustov, ker ima že

tako in tako samo izgubo, da dela samo za te preklete daveke, je začel nenadoma zidat novo hišo. Sedaj seveda o dopustih vajencev ni hotel niti slišati, morali so delati še čez uro, saj zidanje hiše v teh časih vendar ni kar tako, požrilo mu bo več denar (de kje ga je vendar vzel, ko je revez imel samo izgubo, so se muzali ljudje). Vajenci so morali odsej delati samo pri zidavi, tako da čez mesec dni že niso več prav znali držati v rokah obliča. Franček je z obupom spoznal, da misli mojster zgraditi celo višo in bo vse to trajalo nemara leto dni. Zato jo je brž odkulj k drugemu mojstru.

Ta pa je imel že celo »fabriko«, tu sploh niso delali drugače kot s troji. Govorilo se je, da mojster denar kar leti v žep. Vendar je tudi ta taranil o davniki, čeprav si ni upal kar naravnost trdi, da dela samo zanje. Bistri Franček je na tihem računal: ta ima čisto novo hišo, tu bom lahko ostal in se res nekaj naučil. Ubogi revček, kako brido se je varal v svojih računih! Mine komaj nekaj mesecev, kar ti začne mojster govoriti o osebnem avtomobilu, ki nji bi mu ga poslal brat iz Italije. Ljudje so sicer vedeli, da je tisti brat bolj reven kot cerkvena miš, saj se že poldrugi leto potika po begunkih taboriščih, toda... Nov avtomobil seveda nujno potrebuje garažo, ker ga v hišo pa ne moreš dati. In mojster je na vse misli... »No, fantje, pustite nekaj časa pri miru les, postavili bomo garažo,« je dejal nekega dne.

Kaj je preostalo mojemu prijatelju, ubogemu Frančku? Poiskati si je moral drugega mojstra, kar je pa hotel drugega. Dolgo in skrbno je izbiral, toda zelo zelo se bojim, da ne bo tudi ta mojster začel nekega dne govoriti o novi hiši, avtomobilu ali še podobnem.

Komasacija zemljišč tudi v piranski občini

Minuli teden je bila v Piranu prva seja odbora za komasacijo zemljišč v piranski občini. Na tej seji so med drugim sklenili, da bodo letos komasirali zemljišča na področju naselij Sečovlje, Seča in deloma na področju Strunjana. Kako nujno potrebna je komasacija v teh krajih, dokaže dejstvo, da gre za okrog 1800 parcel, ki so last 1

VSE OKROG morja

NAJMODERNEJŠA REŠEVALNA KRIŽARKA

Večidel viharno in zamegleno Severno morje z nevarnimi plitvinskimi posebno v bližini obale zahtevajo od ploveče Še prav posebno pozornost. Niso v nevarnosti le ribički čolni in manjše plovne enote, nasedla ali celo potopila se je že cela vrsta deset in vektisočenskih ladij. Zato je reševalna služba na Severnem morju stalno na straži. Kljub viharju in nevarnosti so tri reševalne križarke stalno pripravljene prihitevi na pomoč. Najmodernejša med njimi in trenutno baje na vsem svetu je za to službo posebej zgrajena križarka RUHRSTAHL (Porurško jeklo). Tudi proti največjim valovom jo igraje pogonjanje trije dieslovi motorji s 1400 KM. Ob ugodnem vremenu drvi s hitrostjo 20 morskih milij (37 km). Opremljena do skrajnih potreb pomorske reševalne službe, pa z žarometom, raketnim aparatom itd., povsod zavarovanja proti vdoru vode, nosi s seboj še večji motorni čolin, ki priskoči na pomoč predvsem na plitvinskih. Posadka reševalne križarke steže le tri možete: eden vodi ladjo, drugi ima na skrbki vrvi in skakalno mrežo, tretji je pripravljen za nastop z motornim čolnom. Ima pa ladja s seboj še dva rešilna čolina. Na ladjskem stolpu vihara reševalna zastava: na črnobrobljenem belem polju rdeči hanzeatski križ. Deset takih reševalnih križark, pravijo, bi odtehalo 31 motornih rešilnih čolnov. Za to pa tudi bogata Zahodna Nemčija trenutno menda še nima sredstev.

KJE SO LADJE NAJCENEJŠE?

Po poročilih Westinforma je gradnja ladij trenutno najdražja v ZDA, najcenejša pa nič več na Japonskem, temveč v Nemčiji. Cenejši od Japancev so tudi Nizozemci in Belgiji. Ako označimo stroške za izgradnjo ladje v Veliki Britaniji z indeksom 100, znaša to število za Nemčijo 89, za Nizozemsko 103, za Belgijo 109, za Japonsko 115, za Francijo 126, za Italijo 131, za Dansko 133, za Norveško 137, za Švedsko 145 in za ZDA 172 ali skoraj še enkrat toliko kot za Nemčijo.

NEPRIJETNO PREBUJENJE

Zgodilo se je pred kratkim ob vzhodni obali ZDA. Neki moderni 20.000-tonski tanker se je ob štirih zjutraj — 15 ur po izplutju — znašel 200 morskih milij severno od svojega domnevnega položaja (pri jugovzhodnem kurzu) nad skalnim dnem. Vzrok: Prenos s krožnega matičnega kompasa na ostale kompase je za 15 minut popustil in tako je krmilni kompas po vzpostaviti kazal za polnih 100° daleč na levo. Nič kaj prijetno jutro!

JADROLINIJA

Obratuje, kot je znano, vzdolž vse naše Jadrolanske obale in med njenimi otoki. Njen potniški promet vidoma narašča. Samo v teknu zadnjega leta — med 1957 in 1959 — se je povečal za več kot 420.000 potnikov. Medtem ko je pred dvanaestimi leti 99 jugoslovanskih in italijanskih ladij na vseh vzhodnojadranskih progah prepeljalo milijon osem sto tisoč ljudi, je v preteklem letu 1958 samo Jadrolaska linijeva plovidba s svojimi 67 ladjami prav tam prepeljala blizu pet milijonov štiri sto tisoč oseb. V dveh desetletjih trikratni dvig števila po Jadranu potujecega občinstva,

kje so lotuje

P/l »BIHAC« je 24. januarja odplula iz Mormugaoja s tovorom za zahodno Italijo, kamor bo priplula 16. februarja

P/l »DUBROVNIK« je 31. januarja odplula iz Mormugaoja s tovoren za Evropo.

M/l »GORENJSKA« je 2. februarja priplula iz Ploč v Sfax, kjer manipulira s tovoren.

P/l »GORICA« je 30. januarja priplula iz Odese v Novorossijsko, kjer naklada.

P/l »LJUBLJANA« je 29. januarja priplula v Kherson, kjer naklada tovor.

M/l »MARTIN KRPAN« je 28. januarja priplula iz Assaba v Džibuti, kjer naklada tovor za jadranska pristanišča.

P/l »NERETVA« je 25. januarja plula mimo Fenisterre na poti v Trst (iz Emdena).

P/l »POHORJE« je 15. januarja priplula v Buenos Aires, kjer je razložila tovor in 30. januarja odplula za ZDA.

P/l »ROG« je 28. januarja plula skozi Bospor na poti v Ploče, kjer manipulira s tovoren in naklada gorivo.

P/l »ZELENGORA« je 13. januarja odplula iz pristanišča Mobile (ZDA) s tovoren za Port Said (Egipt), kamor bo prispevala 10. februarja. Na tej poti je bila 4. februarja v Gibraltarju.

Ko je v nedeljo in ponedeljek naša ladja »Ušće« iz Splita razložila v novem koprskem pristanišču 214 ton južnega sadja, je imelo transportno-špedicijsko podjetje Intereuropa dovolj dela, da je pred prevozom zavarovalo občutljive sadeže pred burjo in mrazom ter snegom v bolj notranjih predelih, komar je bilo treba za domače naročnike prepeljati limone in pomaranče. Zadaj pa je videti sklade rezanega lesa, ki ga bo te dni izraelska ladja odpeljala v svojo domovino (Izvoznik: Slovenija les)

Albanci po svoje krojijo pomorske zakone

Te dni je izkrcala v koprskem tovornem pristanišču 430-tonška tovorna ladja »Ušće«, ki je last Jugoslovanske slobodne plovilne iz Splita, 214 ton pomaranč in limon. Tovor je ladja vkrcaла v grški luki Korint in njen kapitan Nikola Zec je o tej poti povedal naslednje:

»V soboto, 24. januarja zvečer, smo v Korintu prevzeli 214 ton pomaranč in limon, ki bi jih morali prepeljati v Koper. Tovor smo vskladili v ladjo, 400 zabojev pa namestili na palubi. V ponedeljek je bilo lepo vreme in bližali smo se Otrantskim vratom. Ko smo prispeli do rta Lingveta, pa nas je zajela močna burja. Morje se je penilo in vsa posadka je na komandnem mostu z

nestrpnostjo pričakovala poročila italijanske postaje Crotone-radio, katero smo zaprosili za nasvet o nadaljnji plovbi. Kmalu smo dobili sporocilo, da naj se umaknemo v najbljajo luk, ker bi nadaljnja plovba ogrožala ladjo in njeno posadko. Po tem sporočilu sem takoj poklical albanske luke Drač, Valona in Palermo s prošnjo, naj mi svetujejo, kam bi se zasidrala naša ladja in osta-

Zagotovljeno vzdrževanje obalnih ladij

Poročali smo že, da si je uredilo pomorsko podjetje Obalna plovba Koper lastno remontno delavnico, ki je bila prej last KZ Izola. Zaradi povečanih potreb in v želji po osamosvojitvi si je Obalna plovba Koper kljub skromnim razpoložljivim sredstvom smotrno preuredila prostore bivše mehanične delavnice in uredila kar tri oddelke: mehanično-strojni, ladjedelninski oddelki in elektro oddelki. V oddelkih, kjer je trenutno zapošlenih osem visokokvalificiranih in kvalificiranih delavcev, bodo zmogli vse manjše remonte ladij, kar bi občutno zmanjšalo stroške vzdrževanja remontne delavnice.

Minulo nedeljo so člani kolektiva v prisotnosti zastopnikov občinskega ljudskega odbora Izola, zastopnika Obrtne zbornice OLO

Koper in predstavnika Luške izpostave v Izoli predali remontno delavnico svojemu namenu. Lahko rečemo, da je nova delavnica velika pridobitev za naše pomorstvo in očiten rezultat prizadevanj za čim boljše vzdrževanje ladij slovenske obalne plovbe, hkrati pa dokaz, da se tudi skromna sredstva lahko dobro naložijo. Bb

Po prvi svetovni vojni je takrat na novo rojena republika Poljska imela komaj majhen košček morske obale, povezan z zaledjem s tako imenovanim koridorjem. Glavna poljska luka Gdańsk je bila ločena od nove poljske države in ustvarjeno je bilo umetno svobodno mesto Danzig. Poljaki so se dobro zavedali, kaj pomeni za razvoj njihove mlade države izhod na morje, zato se niso zadovoljni s polovično rešitvijo, kot je bil Danzig, ampak so začeli graditi svojo luko Gdynia.

Gdynia se je prvotno imenovala majhno ribiško naselje na jugozahodni obali Gdanskega zaliva. V tridesetih letih gradnje je na tem mestu nastala moderna luka z vsemi potrebnimi napravami, ki danes pretovarja skoraj 5 milijonov ton tovora na leto, kar je več, kot je imelo reško ali tržaško pristanišče v lanskem letu.

Kako resno so zgrabili Poljaki za delo pri gradnji svojega pristanišča, je razvidno iz podatka, da je Gdynia leta 1938 pretvorila že 1 milijon 600 tisoč ton tovora.

Po drugi svetovni vojni ima Poljska tri velika pristanišča. Najmodernejša luka je Gdynia, ki je imela v letu 1957 4,255.000 t prometa. Celotno pristaniško področje obsega 854 ha; od tega je površina sedmih pristaniških bazenov 224 ha, medtem ko je površina suhozemskih naprav 630 ha. Gdynia ima ob 14.009 m dolgi operativni obal globino morja od 5 do 12 m. Površina skladišč znaša 209.900 kvadratnih metrov. Za pretovarjanje blaga ima pristanišče na razpolago 72 žerjavov in 6 plavajočih dvigal, od katerih največje lahko dvigne tovor 100 ton.

Razen tega je v Gdynii tudi silos s kapaciteto 12.000 t žita in še hladilnice z enako zmogljivostjo. To poljsko pristanišče je posebej urejeno za promet s kosovnim blagom in je v letu 1957 pretvorila 1.410.000 ton tovora.

Druga poljska luka je Gdańsk. To je že staro luka in je njeno pristaniško področje veliko, saj obsega 1008.5 ha, od tega površine 268 ha. Skupna dolžina operativnih obal znaša 15.750 m, posebna obala za pristajanje tankerjev pa je dolga 6.300 m. Globina morja ob obalah je od 8 do 10 m. Pristanišče ima 5 pristaniških

Razširjene pristojnosti sveta za pomorstvo in promet OLO Koper

Pri OLO Koper se je že pred časom formiral Svet za pomorstvo in promet, ki ima za razliko od prejšnjega Sveta za pomorstvo dokaj razširjene kompetence. V njegovo pristojnost sodi namreč

BARKA

Prosvetno društvo »Novi Balkan« na Barki, ki je že pred leti skoraj izumrlo, je te dni ponovno oživel. Po številu članov in načrtu kaže, da bo društvo v prihodnje močno delavno. Dramska skupina že študira dramo »Via malia«.

Člani društva, ki so organizirali uspelo silvestrovjanje, se sedaj pripravljajo na pustovanje.

Največ zaslug pri oživljjanju društva pa ima učiteljica Majda Prelc.

razen pomorskega prometa tudi ves cestni in železniški promet, poštni promet itd., medtem ko se je ribištvo odcepilo in je priključeno kmetijstvu.

Svet za pomorstvo in promet je sprejel že na svoji prvi seji družbeni plan prometa, ki je spritoč novih pogojev in potreb po večji prometni zmogljivosti, predvsem za naše obalno področje, velikega pomena.

Svojo drugo sejo pa je Svet za pomorstvo in promet posvetil izključno razpravi o nadaljnji gradnji koprskoga pristanišča, pomorskemu prometu in ukrepom za čim boljje izkorisčanje razpoložljivih luških kapacetov.

Ker bomo dobili že to jesen prvo potniško-tovorno linijo Trst — Pirej, ki bo za naše področje zelo važna, in zaradi vse močnejšega cirkulacije blagovnega prometa skozi naše pristanišče, je v planu nadaljnja gradnja operativne obale v dolžini 60 m.

Če upoštevamo, da bosta razen že omenjene potniško-tovorno linije Trst — Pirej povezani s koprskim pristaniščem tudi potniški liniji Trst — Koper — Ulcinj (dvakrat tedensko) in trikrat tedensko linija Koper — Pula — Reka, ni težavno ugotavljati, da sodi povečanje koprskoga pristanišča med najbolj važne naloge, ki si jih je zadal Svet za pomorstvo in promet.

Bb

PRED GRADNJO NOVE POMORSKE ŠOLE

Znano je, da se vodstvo Pomorske srednje šole v Piranu bori že celo vrsto let z velikimi težavami, v prvi vrsti zaradi pomanjkanja šolskega prostora. Šola, ki je utesnjena v starem poslopju bivše avstrijske carinarnice, pač ne ustrezajo potrebam tega važnega pomorskega vzgojnega središča, ki daje naši trgovski mornarici že deset let nove kadre.

Kaže, da bodo večletna prizadevanja vodstva šole vendarle kronana z uspehom, saj predvidevajo že letos gradnjo novega pomorskega šolskega centra v Portorožu. Ker je investicijski program že potren — gotov pa je tudi glavni projekt — upamo, da naša napoved ni preuranjena.

(Nadaljevanje na 10. strani)

Nagel razvoj pomorstva na Poljskem

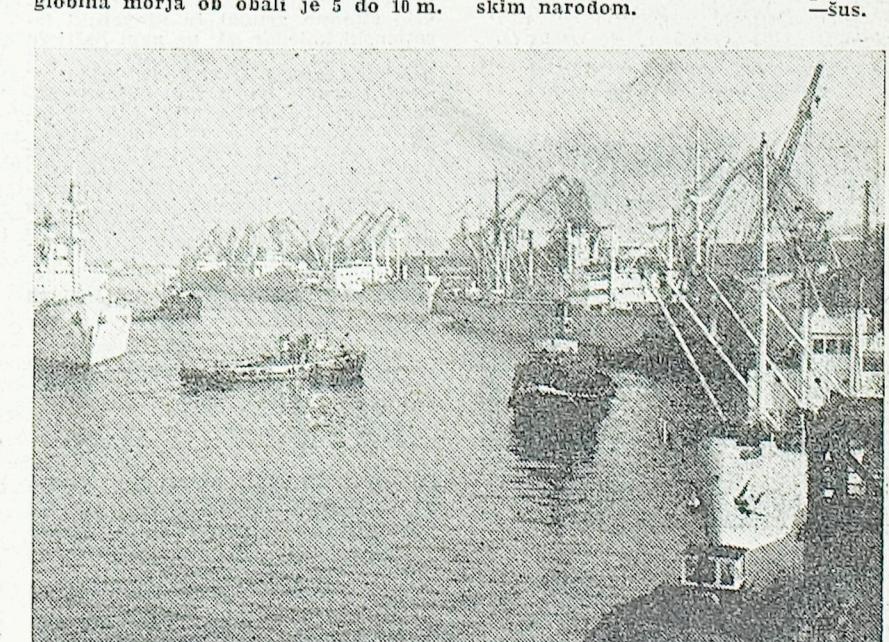
bazenov, ob katerih je nameščeno za 78.500 kvadratnih metrov pokritih skladišč, žitni silos z zmogljivostjo 10.000 ton, žitna skladišča za 26.400 t blaga ter 164.360 kvadratnih metrov površine za skladitev lesa. Skladišča mineralnih olj lahko sprejemajo 60.000 t naft. Za pretovarjanje blaga ima Gdańsk 65 pristaniških žerjavov in 3 plovna dvigala z zmogljivostjo 100 t. Leta 1957 je luka Gdańsk pretvorila 4.580.000 ton blaga, od tega 736.000 t kosovnega tovora.

Tretja poljska luka je Ścěčin, ki leži na ustju reke Odre. To pristanišče je morsko in rečno in v njem pretovarjajo blago z morskih na rečne ladje in obratno. Celotna površina pristanišča znaša 1765 ha, od tega je 515 ha vodne površine. Skupna dolžina operativnih obal znaša 15.000 m, globina morja ob obalah je 5 do 10 m.

Skupna površina vseh skladišč znaša 254.600 m²; od tega je pokritih skladišč 61.900 kvadratnih metrov. Za pretovor blaga razpolaga pristanišče s 56 pristaniških žerjav, 7 pa ima plovnih žerjavov, od katerih ima največji nosilnost 100 ton. Za pretovor žitaric ima pristanišče dva žitna silos s kapaciteto 50.000 t. V letu 1957 je luka Ścěčin pretvorila 5.379.000 t blaga.

Skupno so v letu 1957 poljske luke pretovorile 14.214.000 ton tovora, od tega je bilo okrog 2.5 milijona ton transita iz Češkoslovaške, Madžarske, Sovjetske zveze, Avstrije in Nemčije. Rast in razvoj poljskih pristanišč je najlepši dokaz, da je nova Poljska razumela pomen pomorskih zvez za svoje splošno gospodarstvo in se zato naglo priključuje razvitim pomorskim narodom.

—sus.

Pogled na del poljskega pristanišča Gdynia na Baltiku

Albanci po svoje

(Nadaljevanje z 9. strani)

truljni čoln albanske vojne mornarice. Njegova posadka je z dvema raketama in z rafalom iz avtomatskega orožja dala znak, da moramo prekiniti pot. Takrat pa sem pozval posadko patruljnega čolna, naj oficir stopi na našo ladjo in naj podpiše zapisnik o prisilni prekinitvi plovbe. Tega nisem dosegel, pač pa sem se odločil, da sledim njihovemu ukazu ter se vrnil z ladjo v Drač. Koma smo prispevali v to loko, se nam je približal poseben policijski čoln, v katerem sta bila kapitan luke in kapetan luške policije. Pozvala sta me na razgovor v prostore luške kapitanije.

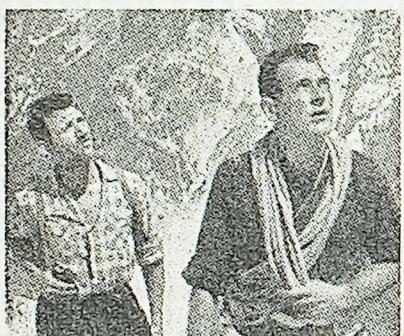
Po daljšem razgovoru z njima

PREDAVANJA ZA KMETOVALCE

Kmetijsko-gozdarska poslovna zveza v Postojni je te dni priredila v sodelovanju z Zavodom za pospeševanje kmetijstva Okrajnega ljudskega odbora Koper vrsto predavanj za kmetovalce. Predavanja so spremajali filmi in barvni diapozitivi, ki sta jih tolmačila inž. Tatjana Brodnik in inž. Andrej Horvat. Predavatelja sta kmetovalce seznanila s sadnimi škodljivci in jih opozorila na redno čiščenje ter škropljenje sadnega drevja. Prebivalci Nerenja, Suhorja, Ostrožnega brda, Čelija, Prema in nekaterih vasi na področju KZ Ilirska Bistrica so po predavanju razpravljali tudi o kooperaciji in drugih vprašanjih, ki so jih zanimala s področja kmetijstva. Šb

Veliko dokumentarnih filmov je že posnelo beograjsko podjetje Slavija-film. Med temi je tudi zanimiv film VRBE JOČEJO režiserja Draškocija. Prizor iz filma na sliki

Za naše podjetje Triglav-film so trije mladi filmski ustvarjalci Mirko Mahrnič, Viki Pogačar in Vojko Duletič posneli alpinistični, impresivni film VZPON. Plezala sta Janez Zupančič in Franc Savenc (na sliki)

Beograjsko podjetje Slavija-film je pred nedavnim končalo svoj barvni dokumentarni film v kinoskopu MAKEDONSKI FRAGMENTI. Detajl iz filma na sliki

Mali oglasi

50 TISOČ DINARJEV NAGRADA
dam v Kopru tistem, ki me sprejme v lepo in čisto sobo na stanovanje. Ponudbe v upravo Slovenskega Jadrana pod šifro »Mlad obrtnik«.

VILO S tremi sobami, kuhinjo in pritiklinami ter lepim vrtom v Izoli zamenjam za trosobno stanovanje v Kopru. Ponudbe na upravo lista pod »Hišica v cvetju«.

ZAMENJAM enosobno komfortno stanovanje s centralno kurjavo v centru Ljubljane za dvosobno s pritiklinami v blokih v Semedeli, Koper. Naslov v upravi lista.

KURILNICA V DIVAČI takoj sprejme v službo elektromehanika. Plača po tarifnem pravilniku podjetja. Stanovanje za samec preskrbljeno.

ZAMENJAM dvosobno komfortno stanovanje na Rijeku za enakovredno, lahko enosobno, od Kopra do Sv. Lucije. Informacije pri Sv. Luciji 34, Portorož.

DVOKOLESNA od 7.000.— dalje, **CIKLOMOTORJI** od 44.000.— dalje ter **VESPE** in **MOTORJE**, nove ter rabljene, Vam nudi tvrdka MARCON, Trst, Ulica Pieta 3. Pošiljamo darilne pakete za Jugoslavijo.

OBVESTILO

Danes zvečer ob 19.30 bo v mali dvorani gledališča redni letni občni zbor DPD »Svobode« Koper. Upravni odbor vladno vabi vse, zlasti predstavnike delovnih kolektivov in sindikalnih podružnic.

Na podlagi 7. člena Temeljnega zakona o štipendijah (Uradni list FLRJ, št. 33/35) Rudnik črnega premoga Vremski Britof razpisuje

ŠTIPENDIJO

za študenta-ko v višjem razredu gimnazije, ki bo nadaljeval v prihodnjih letih študij na ekonomski fakulteti

Prednost imajo otroci umrlih članov delovnega kolektiva, ki nimajo sredstev za nadaljevanje študija — Interesenti naj vložijo pisemno prošnjo na upravo rudnika v 30 dneh od dneva objave v dnevнем tisku

PREKLIC

Podpisana Ivan Žakelj in Miro Gravner, delavca LIV Postojna, obžalujevajo krivično obdolžitev delavke Vide Miklavec in se ji zahvaljujeva, da je odstopila od tožbe.

Ivan Žakelj in Miro Gravner

PREKLIC

Braniselj Frančiška, delavka iz Pivke, Snežniška 3, obžaluje žaljive izjave o Meden Zvonki iz Pivke in se ji zahvaljuje, da je odstopila od tožbe.

KOPER: 6., 7. in 8. februarja sovjetski film ZERJAVI LETE, 9. in 10. februarja francoski film SALEM-SKE CAROVNICE, 11. in 12. februarja ameriški barvni film DOZIVLJAJ KAPETANA WITHA.

IZOLA: 6. februarja ameriški barvni film cinemascop PREKO MNOGIH REK, 7. in 8. februarja francoski film SALEM-SKE CAROVNICE, 9. in 10. februarja sovjetski barvni film VASA ŽELEZNOVA, 11. in 12. februarja jugoslovanski film H 8.

SECOVJE: 7. februarja sovjetski barvni film VASA ŽELEZNOVA, 8. februarja angleški film ČOLN, KI JE UMRL OD SRAMU, 12. februarja ameriški barvni film PREKO MNOGIH REK.

SKOFIJE: 7. februarja ameriški barvni film TUJEC JE POKLICAL, 11. februarja sovjetski film ZERJAVI LETE.

DEKANI: 7. februarja ameriški film TUJEC JE POKLICAL, 8. februarja ameriški barvni film DOZIVLJAJI KAPETANA WITHA.

POSTOJNA: 7. in 8. februarja sovjetski barvni film cinemascop, 10. in 11. februarja ameriški barvni film ROB ROY, 12. in 13. februarja nemški film STOTNIK IN NJEGOV JUNAK.

SEZANA: 7. in 8. februarja ameriški film NAPADALCI, 10. in 11. februarja madžarski film DVANAJST ZADETKOV, 12. in 13. februarja nemški film VRAŽJI KROG.

PRESTRANEK: 7. in 8. februarja ameriški film VELIKA URA; 12. februarja češki film KAVARNA OB GLAVNI CESTI.

Barba Vane pravi...

Zadnjič sem vam, draga slovenska dekleta, povedal za v rožice zavito ženitno pomudbo Franka Kralja iz Avstralije — menda je velikanska razdalja kriva, da se ni vabilu še nobena odzvala. No, ni se še posušilo črnilo v moji rubriki, kjer sem vam ponujal posredovanje za avstralskega ženina, ko se jih je javilo kar več skupaj — iz Kanade. Vsi imajo enake naslove — v nekem kamnu bojda prebivajo. In vsi bi tudi radi in želijo spoznati slovensko dekletu. Povem vam za nekaj fanfov (ali mož?) in za njihove želje: Tone Brce, star 28 let, bi rad spoznal lepo slovensko dekletu, ki naj bi bila stara 20 do 27 let. Karel Turna je star 37 let in bi rad spoznal slovensko lepotico, ki bi imela od 27 do 32 let. Anton Kaluža ima komaj 22 let in bi rad imel deklet od 16 do 21 let. In končno še Mario Vidrih, ki ima prav tako 22 let, rad bi pa imel deklico, ki naj bi bila stara od 17 do 21 let. Vsi bi seveda radi imeli pismene ponudbe z obvezno priloženo fotografijo mladenke, ki ne sme biti starejša od šest mesecov — slika namreč. Tudi retuširana ne sme biti preveč, da ne bo prevelikega razočaranja, če bo pozneje prišlo do osebnih stikov. Kolikor se katera med vami le zanima za ponujeno roko, naj se kar name obrne, pa jš bom vse še posebej pismeno razložil, kako in kaj.

V ilirski Bistrici se otepajo z nekaterimi hudiimi problemi. Na kaj prebrisan

Radio Koper

NEDELJA, 8. februarja

8.00 Kmetijska oddaja: »Zdržene kmetijske zadruge Sečovje, Strunjan in Lucija na novi poti« — Pogovor med agronomom in Drejo — 8.30 Z 9.00 Nedeljska reportaža: Cerkjanska laufarija — 9.20 Zabavna glasba 13.30 Za našo vas — 14.15 Slovenski narodni motivi — 14.30 Sosedni kraji in ljude — 15.00 Vesti — 15.10 Glasba po Željah po Željah

PONEDELJEK, 9. februarja

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 14.30 Športna oddaja — 14.30 Od melodije do melodije — 15.00 Vesti — 15.10 Dopisniški poročaji — 15.20 Slovenske narodne

TOREK, 10. februarja

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijska univerza — 13.50 Odломki iz oper — 14.20 Šola in življenje: »Pionirji miličniki — 14.40 Lahka glasba — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.20 Z narodno plesno in plesom po domovini.

SREDA, 11. februarja

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Okno v svet — 14.45 Filmska glasba — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.20 Slovenske narodne

CETRTEK, 12. februarja

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.50 Igrajo: »Veseli dečki« — 14.00 Glasba po Željah — 14.30 Pogovor z volivci: Govori predsednik OLO Nova Gorica Karmelo Budihna — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.20 Slovenske narodne

PETEK, 13. februarja

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Domače aktualnosti: Zdravstvena politika in naši komuni — 14.40 Pojeta zdržena pevska zborna »S. Kosovel« in »Invalidski pevski zbor« p. v. R. Simonović — 15.00 Vesti — 15.20 Češka godba.

SOBOTA, 14. februarja

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijska univerza — 13.50 Popevke in ritmi od tu in tam — 14.30 Kulturni obzornik: Ljudska univerza v delavskih centrih na Goriškem — 14.40 Melodije Johanna Straussa, Josepha Straussa in Franza Lehara — 15.00 Vesti — 15.20 Dalmatinske popevke.

—o—

VABILO NA PLES

na pustno soboto, 7. februarja, v hotel »Triglav« v Kopru. Najlepše maske bodo imele prost vstop, pripravljen je bogat srečolov, igrala, igrala po bosta dva orkestra — Rezervacije miz in vstopnice dobite v recepciji hotela »Triglav«

Nogometni klub Koper

Berite in širite

način so hodili z vrčem k pipi in lokali iz njega — dokler se ni lepega dne razbil. Zdaj pa je joj. Bilo je preveč in prehudo, če bi zdaj prali vse umazano perilo — raje počakamo kar na odsodbo krvcev za tako stanje. Vse mora sodba niti ne bo dosegla, saj niti ne segajo kdo ve kam in pod kakšne strehe; nekatere držijo celo razni gospodje v svojih maziljenih rokah, spet druge kdo ve kakšni mogotci — vendar pa pošteni delavci le upajo in trdno verjamejo, da je za vsako rit ſiba zrasla. Ponjo ne bo treba v grmovje in gmajno, kot je to včasih sredi dela počel s puško na ramu tovariš direktor, marveč jo že namakajo na pravem mestu, da se bo bolj prilegla vsem tistim, ki so si kazeni zasluzili.

Jaz, Vane, imam samo eno pripombo: prebuditi je treba organe delavskega upravljanja v opekarni, strelzniti je treba sindikat in opozoriti na njihove naloge člane drugih organizacij, pljuniti v roke in začeti znova, čisto spočetka. To pa ne z Valenčičem, kot je še vedno mnenje nekaterih članov kolektiva: »Ja, kdo pa nam bo hodil vsak dan iz Bistrice za 16 tisoč na mesec?« marveč še prav izrecno brez nje. Ko bo iz opekarne izpuhela vsa puhlja mogočnost pravkar spodrsle uprave, bo prav gotovo podjetje zaživelo novo življenje.

Vidite, dragi moji, pa sem se spet zaklepatal. Nekateri ste tega morda celo veseli, ker tako podrobno segam na posamezna področja — toliko slabše za vas, če mi kdaj prinesete v mlin. vaš Vane

Konec preteklega meseca je bil v Idriji sedemdnevni tečaj za inštruktorje rokometna. Tečaj je organizirala Goriška rokometna podzveza, vodil pa ga je Tomislav Zevnik iz Ljubljane. Udeležili so se ga zastopniki vseh rokometnih sekcij in klubov goriškega okraja.

Vsi tečajniki je bilo petnajst, med njimi dve članici. Vsak dan so imeli osem ur praktičnega in teoretičnega pouka. Ob zaključku tečaja so vsi opravili izpite in pričakovali je, da bodo svoje znanje z uspehom posredovali rokometašem v Ajdovščini, Dobravljah, Drembergu, Idriji, Novi Gorici, Vipavi in Tolminu.

Du/Mi

NOGOMET

Koper ni ponovil igre s Krimom

IZOLA : KOPER 4:1 (2:0)

Ceprov je v nedeljo popoldne pihaja ostra burja, se je zbral na igrišču v Kopru okrog 600 gledalcev in nestrpo pričakovalo, kako se bo končal domači derby. Posebna privlačnost srečanja je bila v tem, da so Koprčani prejšnjo nedeljo odlično zaigrali ter premagali Krim, Izola pa je jen zasedla nadvse častno peto mesto v enotni slovenski ligi.

Gledalci pa so tokrat razočarani zapustili igrišče. Res je sicer, da je močan veter preprečeval lepo igro, vendar bi kljub vsemu lahko videli več. Obe moštvi sta igrali raztrgano, brez duhovitih zamisli in kot nalašč z visoko,

za veter neprimerno igro. Izola je zasluženo zmagala, ker je igrala bolj borbeno, predvsem pa zradi odločnih startov na prvo žogo. Koprčani, ki so spet nastopili s pomladnjim moštrom, so igrali slabše kot prejšnjo nedeljo. To velja zlasti za obrambo, ki je delala hude začetniške napake. Pred začetkom spomladanskega dela prvenstva bo treba koprsko obrambo okrepliti vsaj še z dvema igralcema, sicer jim bo trda preda.

Gledete Izole lahko rečemo, da je trenutno v krizi. Več igralcev odhaja k vojakom in v nedeljo so nastopili s petimi rezervami.

Kljub vsemu pa so se nekateri novi igralci kar izkazali in morda na pomlad ne bo šlo slabše kot jeseni. Vsekakor glavne lastnosti so — sodeč po nedeljski tekmi — ostale, to je hitrost, borbenost in vzdržljivost. To pa je v nogometu že 75% uspeha.

Še kratek pregled igre. V prvem polčasu je Koper igral z vetrom in bil ves čas v rahli premoti. Kljub vsemu pa nespretni napadalci niso znali izkoristiti niti ene od številnih priložnosti. Pač pa je Izola kar dvakrat zatresla koprsko mrežo iz dveh povsem nenevarnih napadov. Oba gola sta bila plod začetniških napak koprsko obrambo.

Začetek drugega polčasa je pridal Kopru, ki je po seriji nevarnih napadov zmanjšal rezultat na 2:1. Mnogi so pričakovali preobrat, toda zgodilo se je povsem nasprotno. Koprčanom je po dosegrenem golu zmanjšalo moči in so se v glavnem do konca tekme branili. Rezultat ustreza dogodkom na igrišču. Če je Izola v prvem polčasu dosegla vsaj en gol preveč, pa je zato Koper v drugem polčasu prepocen odnesel kožo.

Kakor smo obveščeni, bosta obe obmorski enajstorici (in tudi Sider) odigrali do začetka spomladanskega prvenstva še več priateljskih tekem.

V počastitev 40-letnice KPJ

nih, izostali so pravzaprav samo bolni.

Osnovne organizacije in aktivni komunisti pa so že začeli s pretrajanjem gospodarjenja v podjetjih v preteklih letih. Hkrati sprejemajo skele oziroma dajejo predlage, kako naj bi se povečala storilnost, da bodo tudi gospodarski uspehi pomenili počastitev jubileja partije. V teku je tudi predlaganje novih članov za sprejem v ZKJ.

PODLISTEK ZA NAŠE LJUBITELJE NOGOMETA

Nogometni sodnik in nogomet

STRAH PRED ENAJSTMETROVKAMI: Pogosto se pripeti, da se sodniki boje dosoditi enajstmetrovko. Igralci to dobro čutijo in nadaljujejo z nepravilno igro. Sodnikov strah jih je vzpodbudil.

Ali ni to grda razvada? Sodnik, ki nima dovolj poguma, da bi dosodil enajstmetrovko, naj preneh s sojenjem. Njegov strah samo škoduje razvoju nogometne igre, ki prav zato tega postaja v bližini vrat vse prej kot privlačna!

DOSOJANJE INDIREKTNIH UDARCEV NAMESTO ENAJSTMETROVK: Tudi to je grda razvada, zlasti renowiranih sodnikov, ki misijo, da jim je dovoljeno več kot drugim. V pravilih je točno povedano, kdaj se dosodi enajstmetrovka in kdaj indirektni udarec. Samovoljna razlagava pravil ni dovoljena.

Navedli smo nekaj glavnih činiteljev, s katerimi lahko sodnik vpliva na razvoj in kvaliteto nogometa. Predvsem je važno, doseči enoten kriterij za sojenje. Sodnik se mora temeljito pripraviti za tekmo in svojo dolžnost opraviti takoj na najbolje.

SODELOVANJE SODNIKE TROJKI

Tekmo sudi glavni sodnik — mejni mu pomagata. Brez mejnih sodnikov ne more začeti tekme. Ce ni izpršanih mejnih sodnikov, morajo klub določiti dva iz vrst igralcev. Toda tudi neizpršani mejni sodniki so dolžni priči pred začetkom tekme v slajnico, da jim sodnik pojasni, kaj želi od njih. Seveda imajo neizpršani mejni sodniki manjša pooblaščila kot izpršani.

Pri nas se je uveljavil diagonalni način gibanja glavnega sodnika, med-

tem ko sta mejna sodnika dolžna spremljati predzadnjega branilca. Ta način se je že tako udomačil, da ga ne bi kazalo spreminjati. Pač pa bi se dalo še marsikaj zboljšati. Sistem sicer ni slab, le način sojenja ima vrsto vrzelj. To velja za glavne kot za mejne sodnike.

Osnovne sodniške organizacije bi morale tudi mejnemu sodnikom posvetiti vso pozornost. Ni vsak sposoben za mejnega sodnika, zlasti ne za takega, da se lahko nanj glavni sodnik v vseh pogledih zanes.

Kvaliteta sojenja je odvisna od kvalitetnega sestava celotne sodniške trojke in od njihovega medsebojnega sodelovanja. Temu vprašanju je treba posvetiti vso pozornost in odstraniti pomanjkljivosti. Naj jih nekaj navedemo!

Pogosto srečujemo sodnike, ki jim je opravljanje funkcije mejnega sodnika poniževalno. To stališče je vsekakor zmotno. Kdor ne zna opravljati sodniških nalog na liniji, ne bo uspel niti kot glavni sodnik.

Mejni sodniki ne spremljajo poteka igre in se radi »zagledajo«. Zaradi tega zaostajajo s signalizacijo, ali pa prekrške enostavno »zaspijo«. Večkrat je tudi njihova signalizacija prepozna ali pa tako medla, da je sodnik ne more upoštevati. Mahati je treba seveda takrat, ko sodnik vidi, Mahanje v prazno je seveda brez smisla.

Glavni sodnik pogosto prepusti vso odločitev glede offside mejnemu sodniku, ne da bi preveril, če je vpliv na igro nastopal ali ne. Mejni sodniki pogosto ne pazijo dovolj na aktivne in pasivne offside.

Pogosto se glavni sodnik gibata tako, da kaže stranskim hrbot in seve-

redno živalna razprava, posebno še, ko je predsednik OSS Tone Kodrič zborovalcem razložil pomen in vlogo sindikatov v našem gospodarskem, političnem in kulturnem razvoju, kjer morajo sindikati sodelovati in ne samo posredovati. Drugač je drugim so se nato delegati oglašali k besedi in navajali primere pomanjkljivih ali napačnih prijmov sindikalnih funkcionarjev tako v reševanju problemov podjetja in proizvodnje, kakor tudi pri uveljavljanju delavskih pravic in dolžnosti v duhu zakona o samoupravljanju. Temeljna naloga sindikalne organizacije mora biti predvsem v vzgajanju članov za pravilno razumevanje in izvajanje načel o samoupravljanju zlasti sedaj, ko uvažamo v tarifno politiko načelo plačila po učinku dela. Le na ta način se bo v proizvodnji povečala storilnost dela in bo delavec prejel pravilno plačilo za delo, ki ga je resnično opravil.

Konference je končno sprejela vrsto sklepov, ki vsebujejo hkrati program bodočega dela občinskega sindikalnega sveta.

J. Z.

OBČNI ZBOR SINDIKATOV TUDI V OBČINI SEŽANA

Odpravljajmo pomanjkljivosti!

Minuli petek so se zbrali v Sežani na rednem letnem občnem zboru delegati 45 sindikalnih podružnic območja nove sežanske občine. Poročilo o problemih sindikalnih organizacij je na tem zboru podal predsednik dosednjega začasnega odbora Rado Dolgan.

Sindikalne organizacije so odigrale veliko vlogo na področju delavskega samoupravljanja ter družbenega upravljanja, toda dosegenci rezultati ne morejo nikogar zavesti k napačnim predstavam o dejanskem stanju. Če naj sindikalne organizacije pomagajo k nadaljnji krepitvi družbenega upravljanja in dobrega gospodarjenja, potem se morajo sistematično ter dosledno boriti za odpravljanje glavnih pomanjkljivosti v podjetjih in ustanovah. So primeri, ko sindikalne organizacije obravnavajo probleme svojega podjetja tako ozko, kakor da bi ne bila ta ali ona gospodarska organizacija sestavni del komune. Često tudi tolmačijo stanje podjetja tako, da se člani delovnih kolektivov ne spoznajo iz številk, često pa dajejo tako poročila še ob zaključku leta. Ponekod se zadovoljujejo s tem, da izvolijo organe upravljanja in potem je vse dogajanje v podjetju članom kolektiva neznanka. Ta pojav je posebno pogost v manjših podjetjih, zlasti tam, kjer je že praksa, da se odloča samo za pisalno mizo. Potrebna je torej tesnejša povezava med sindikalno organizacijo, organi upravljanja in upravo podjetja.

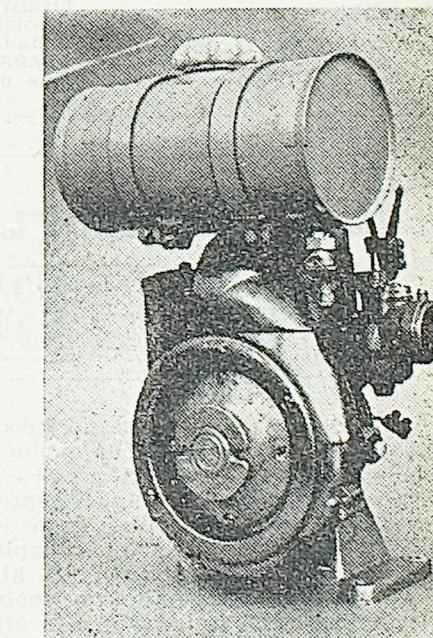
Zgodi se, da skuša kolektiv rešiti položaj podjetja s tem, da izglasuje dvig cen proizvodov ali storitvam, namesto da bi podvzeli vse za znižanje polne lastne cene.

Organ, ki mora vsestransko obravnavati probleme gospodarskih organizacij, je občinski zbor predstavnikov. Zato bo v bodoče potrebitno večje sodelovanje med njim in sindikalnimi organizacijami. Bilo bi prav, če bi zbor predstavnikov pomagal odstraniti neskladnosti, ki so v tem, da nekateri kolektivi ustvarijo z manjšim trudom relativno večji plačni fond, ki vlagajo mnogo naprav in tudi dobro gospodarijo. Rešitev tega vprašanja ni enostavna, vendar bi jo bilo potrebno poiskati.

Govora je bilo še o stalno načrščajoči produktivnosti, o nagrjevanju po učinku dela, tehnično-higienični zaščiti dela, o nujnosti povezovanja sindikalne organizacije s televnovzgojnimi in športnimi organizacijami ter DPD Svobodami.

Po živahnih razpravi, v kateri so sodelovali tudi predsednik OSS Tone Kodrič, sekretar občinskega komiteja ZKS Alfonz Grmek in predsednik občine Janko Valentincič, so delegati izvolili 35-članski občinski sindikalni svet, da predsednika tega sveta Rado Dolgan in za tajnika Cirila Drolje. Na tem občnem zboru so delegati predlagali v počastitev 40. obletnice ustanovitve KPJ tekmovanje z vsemi občinskimi sindikalnimi svetovi v koprskem okraju v borbi za znižanje polne lastne cene proizvodov ter za večje kolektivno in individualno storilnost dela.

-er

da signalizacije ne opazi. Pripeti se tudi pogosto, da se glavni sodniki izgovarjajo na odločitve mejnih sodnikov, čeprav so bili v položaju, ko so dogodek bolj videli kot mejni.

Mejni sodniki z raznimi krenjami kažejo občinstvu, da se s sodnikovimi odločitvami ne strinjajo.

To so glavne pomanjkljivosti, ki zadevajo sodelovanje sodniške trojke. Na nedavnom posvetovanju v Palicu so nogometni sodniki priporočili vsem osnovnim sodniškim organizacijam, naj za mejne sodnike določajo ljudi, ki so že v praksi pokazali, da razumejo to nalog. Hkrati so na tem posvetovanju sprejeli enotne znake za mejne sodnike. Naj jih navedemo:

1. Če zapusti žoga vzdolžno črto igrišča — dvigniti zastavico nad glavo in v poševni smeri nad glavo pokazati smer, v katero naj se žoga meče. Le v izjemnih primerih trenutnega prestopa vzdolžne črte naj zastavico dvigne nad glavo, večkrat z njo pomaha in nakaže smer za met žoge.

2. Če igralec stoji med metom žoge na igrišču — dvigniti zastavico nad glavo in večkrat z njo pomaha.

3. Če je vrgel žoga igralec, ki ni bil upravičen do meta — isto kot pod točko 2.

4. Če žoga zapusti prečno črto in je zadnji z njo igral napadalec — zamahati z zastavico iznad glave, nato jo spustiti in se napočisti proti srednji črti.

5. Če igralec postavi nepravilno žogo pri izvedbi udarca od vrat oziroma če žoga pri izvedbi ni zapustila kazenskega prostora — zamahati z zastavico večkrat nad glavo in obstat.

(Konec prihodnjih)

Univerzalni TOMOS stabilni malolitražni motorček, katerega proizvodnjo je tovarna že v celoti usvojila in ga izdeluje po tekočem traku. Njegova uporabnost je vsestranska, zlasti v kmetijskih gospodarstvih in tudi v ribištvu.

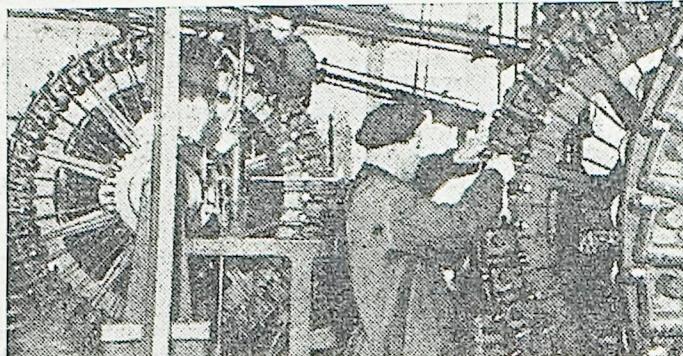
Nakratko

DJAKARTA — Indonezijske oblasti so ugotovile, da krožijo v Indoneziji ponarejeni bankovci, ki so bili tiskani na Formozu in ne na Japonskem, kakor so doslej menili.

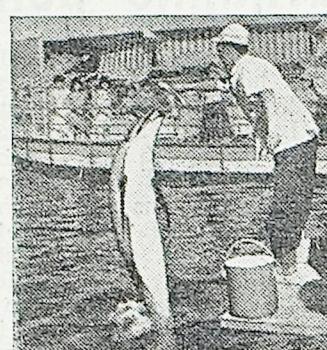
RIM — Generalni direktor OZN za prehrano in kmetijstvo Binal Randžan Sen je glede na to, ker je uspel premagati lakote na svetu, kljub temu, da se nekatere države pritožujejo, da imajo kmetijske presežke, predlagal, naj bi leta 1963 proglašili za leto borbe za osvoboditev sveta od lakote.

NOVA ODKRITJA V ANTARKTIKI

Nedavno so sovjetski polarni raziskovalci na skrajnem jugu naše Zemlje zahodili spet nove uspehe. Odkrili so piramido, do polovice s snegom pokrito 3300 m nad morško gladino na samem štrlečo goro, kakor tudi gorsko verigo s 17 vrhovi, še niže pa nadaljnjih šest gorskih vršacev, ki so očitljivo južni odrastki gorovja princa Karla. Vse te gore niso zarisane še v nobenem zemljevidu. Zgrajene so iz kladastih oblik, vrhovi pa so tablasti. Odkritja so zasluga posadke letala, ki je spremiljalo sankarsko vprego v novo sovjetsko raziskovalno postajo »Tečaj« relativne nedostopnosti.

V astrahanskem kombinatu ribje industrije in hladilnic so montirali dva velika stroja, ki v eni delovni izmeni lahko prekontrolirata devetdeset tisoč konservnih škatel, če so hermetično zaprte. Vse nepravilno zaprte konserve stroja avtomatično izvržeta.

V mestu Simonoseki na Japonskem imajo velikanski akvarij — morski živalski »vrt«, v katerem so zbrani najredkejši prebivalci morja in sladkih vod. Posebna zanimivost so že kar udomačeni delfini, ki prav dobro poznavajo svojega hrnilca. Njegov prihod sprejemajo z veselimi skoki visoko iz vode in mu tako rekoč jedo z roke. Posebno veseli so, kadar je za kosilo morska riba. Na sliki: delfin je »skočil« po svoj obrok.

PREBIVALSTVO ZDA

Po uradnih podatkih je število prebivalstva v ZDA že preseglo 170 milijonov, kar pomeni 13 % povišek v primeri z letom 1950. Dasiravno se je povprečje človeške starosti v zadnjih desetletjih povečalo, je večje število prebivalstva predvsem rezultat njegove pojedine rodnosti. Zdaj se v ZDA vsako minuto roditi osem novih državljanov. To pomeni, da dobijo ZDA vsakih deset dni tolikšen prirastek novega prebivalstva, kolikor bi zadoščalo za naseljev mesta s 100.000 ljudmi. V teku enega leta se v ZDA roditi okrog štiri milijone otrok. Po sedanjih vidi-

ju smo poročali v lanskem štev. 50. Vojna mornarica Zahodne Nemčije razpolaga trenutno s 104 plovilnimi enotami in dve maščupinama mornariškega letalstva ter s 17.000 vojak in mornarji vseh službenih stopenj. Največji vozili sta 2750-tonski rušilec »Z-1«, izposojen od ZDA, ter nekaj nad tisočtonskimi, iz Anglije izvirajoča fregata »Gneisenau«. Letos ji bodo ZDA posodile še nadaljnji pet rušilcev, v Angliji pa namerava kupiti še 6 fregat. Novogradnje zajemajo 4 rušilce, 30 brzih čolnov, 18 obalnih iskalcev min, 20 urenih motornih čolnov, dve enoti za vežbanje in 4 spremne ladje.

ZAHODNOMEMŠKA VOJNA MORNARICA

O jenem trgovskem ladjevniku smo poročali v lanskem štev. 50. Vojna mornarica Zahodne Nemčije razpolaga trenutno s 104 plovilnimi enotami in dve maščupinama mornariškega letalstva ter s 17.000 vojak in mornarji vseh službenih stopenj. Največji vozili sta 2750-tonski rušilec »Z-1«, izposojen od ZDA, ter nekaj nad tisočtonskimi, iz Anglije izvirajoča fregata »Gneisenau«. Letos ji bodo ZDA posodile še nadaljnji pet rušilcev, v Angliji pa namerava kupiti še 6 fregat. Novogradnje zajemajo 4 rušilce, 30 brzih čolnov, 18 obalnih iskalcev min, 20 urenih motornih čolnov, dve enoti za vežbanje in 4 spremne ladje.

kih računajo, da se bo v naslednjih dvajsetih letih število prebivalstva ZDA povečalo za 63 milijonov ter bo leta 1980 še precej nad 230 milijonov državljanov.

Prejšnji teden je umrl Cecil B. de Mille, slavni filmski režiser, eden izmed ustanoviteljev filmske industrije v Hollywoodu. Bil je med najmočnejšimi filmskimi producenti v ZDA. Na sliki je s svojo ženo Konstanco nekaj dni pred smrtno.

Jack London: SMOKE BELLEW

34

Vrh tega pa je bilo vseeno, kdo je bil prvi na mestu. Zakaj šele v petek natančno opolnoči je potekla dosedanjemu lastniku lastninska pravica do tega dragocenega kosa zemlje in šele od polnoči naprej so smeli udeleženci postavljati svoje mejnike. Tako je odločil poverjenik zlatega rudnika v Dawsonu in kapitan Consadine je poslal na sam kraj oddelek policije, ki naj bi poskrbel, da se ta odklop do pičice natančno izpolni. Pa je nekdo sprožil vprašanje, ali je treba upoštevati sončni ali policijski čas. Consadine je izjavil, da bo odločilen policijski čas, kakor ga bo kazala žepna ura poročnika Pollocka.

Pot je najprej vodila po plani strugi potoka Mono. To je bil pravzaprav komaj dva čevljja širok zlep, ki ga je od desne in leve utesnjeval v dolgih zimskih mesecih zapadli sneg. Vsakdo si je prizadeval odgovoriti na vprašanje, kako se bo dobrih štirideset sani in tri sto psov zvrstilo na takozvi ozki poti.

»Joj, joj, joj!« je reklo Čok. »To bo kaša, da še nikoli take! Iz te zagate bo samo en izhod: bij, pehaj in orji vse, kar ti pride na pot. Ako bi ves potok bil gladek kot steklo, bi mogla komaj desetorica vprej voziti vštric. Obhaja me slutnja, da bodo tukaj nagosto padale batine, preden se srečno izmažemo na prostu. Če nama pride kdo na pot, kar nič ne maraj, bom že jaz znal sukat pesti.«

Dimač je vzbožno prisil in se poredno zasmehal.

»Ne, ti se ne smeš umešavati v pretep!« je vznemirjen zaklical njegov tovariš. »Naj se zgodi karkoli hoče, čuvaj svoje pesti. Kako neki boš upravljal pse na sto milj dolgi poti, če ti bodo polomili členke? To se bo pa gotovo zgodilo, če jo boš komu primazal po čeljustih.«

Dimač je prikimal. »Prav imaš, Čok. Kaj bi se po ne-

vihrovstjo, da so bili drug drugemu napoti. Začelo se je prerivanje in nemilo suvanje. Dimač se je prerivil skozi gnečo, zaklical svoje ime policiju in zdiral naprej. Videl je, kako je pl. Schroeder butnil v nekoga in padel. Dimač ni čakal. Nekaj jih je bilo še vedno pred njim. Pri slabih svetlobi plapolajočega ognja se mu je zazdeleno, da vidi pred seboj široki hrbit Velikega Olafa, in pri jugozahodnem vogalu sta z Olafom skupno zabijala kline.«

Ta uvodna dirka ni bila lahka stvar. Meja zemljišča, vzdolž katere so tekli, je bila skoro miljo dolga in je šla po neravnih tleh, pokritih z mehkim snegom. Tekmovalci, ki so sopihali okoli Dimača, so se spotikal, padali ter vstajali z raztrganimi koleni in razpraskanimi rokami. Veliki Olaf je padel tako tesno pred njim, da se mu Dimač ni več mogel ogniti, ampak je telebil čezjen.

Zgornji središčni mejnjk je bilo treba zabiti na rob strmega brega. Kdor ga je zabil, se je zaprašil doli, hitel preko zmrzle struge in začel plezati na drugi breg. Dimač se je vprav pognal navkreber, pa ga neka roka prime za gleženj in potegne nazaj. V medli svetlobi oddaljenega ognja ni bilo moči videti, kdo je to storil. Arizona Bill pa, ki se mu je pripetilo nekaj podobnega, je vstal in z vso silo sunil zlikavec v obraz. Dimač je to videl in slišal, toda preden se je vnovič mogel pognati po strmini navzgor, ga trešči po glavi neka pest in znova vrže na tla. Pobral se je na pol omamljen, pogledal, kje je ločen, mu pomeril s pestjo v čeljust, a se je v poslednjem hipu spomnil Čokovega svarila in ni sunil. Takoj nato se je nekdo privilil po bregu navzdol in mu izpodnesel noge, tako da je bil zopet na tleh.

To je bila le bleda predpoldoba tistih neprilik, ki so tekmovalce čakal doli pri saneh. Ljudje so trumoma dohajali od nasprotnega brega in se slepo rinnili v gnečo. V celih rojih so se zaganjali v breg, pa so jih njihovi nevoščljivi tovariši, ki so jim sledili za petami, vselej zopet zvleklji nazaj. Prekljinjanje, otepanje in sopihanje. Dimač je v duhu zagledal pred seboj obraz Joy Gastellove: »Samo da bi ne začeli rabiti batov,« si je mislil. Padal je zopet in zopet. Končno se mu je posrečilo, da je v snegu pobral raztresene kline in bat ter se resil iz tiste žive kopice. Začel je bolj daleč od njih plezati v breg. Nekateri drugi so bili že pred njim in usoda je hotela, da jih je že več pred njim teklo proti severozahodnem kotu.

Petnadstropna stavba v 5 mesecih

Vitkoviške železarne v Ostravi, CSR, pripravljajo zanimivo tehnično novost v stanovanjski izgradnji. Delavci in nameščenci odseka za investicije so se obvezali, da bodo mimo rednega dela zgradili petnadstropno stavbo s 54 stanovanji in to v petih mesecih. Sporazumno z nekim bratislavskim podjetjem bodo gradili na dolejšnjem način — z nepretrganim sistemom litega betona, povezanim s panelovo gradnjo. Za samo gradnjo in montiranje pripravlja železarna tudi posebno konstrukcijo gradbenega odra, ki se bo

postopoma hidravlično dvigal, kakor tudi ostalo potrebljeno tehnično opremo. Na star način bi gradnja tolikšne stanovanjske stavbe trajala več kot 14 mesecev.

PRAZNIČNI OTOKI

Ni jih dosti po svetovnih morjih, ki bi nosili imena pomembnejših praznikov. V otočju Chatham, vzhodno od Nove Zelandije leži NOVOLETNI OTOK, prvi kočček suhe zemlje, ki se ga dotakne novo leto. V južnovzhodnem delu Pacifika najdemo VELIKONOČNI otok, ob severovzhodni obali Avstralije BINKOSTNO-NEDELJSKI OTOK, kar tri pa imamo BOZICNE OTOKE, v vsakem oceanu enega. Največji leži skoraj v matematični sredini tihomorskega prostranstva dobro stopinjo pod ravnikom v tako imenovanem Fanningovem otočju. Drugi se sonči v Indijskem oceanu nekaj sto kilometrov južno od otoka Java. Je znatno manjši od prevega. Najmanjši pa se je imenoval tik začenje francoske oblasti v Atlantskem oceanu,

Pred kratkim so v Lenigradu uvedli na tramvajih poskusno obratovanje brez sprevodnikov. V vozovih cestne železnice so pri vhodu namestili poseben avtomat, v katerega potnik vrže kovanec in dobi ustrezno vozovnico za želeno rešacijo. Na sliki: potnik dobi vozni listek iz avtomata.

februar

dnevno kakor tudi kolebanje letnih časov, kar se včasih kar vidno pokaze. Natančne preiskave v teku zadnjih let so pokazale, da je tudi nastop smrti vezan na določene ure. V nočnem času med polnočjo in šesto uro zjutraj so smrtni primeri najbolj pogostni. Je pa tudi prav razločna letna krvlja umrljivosti, ki dosega višek v februarju, medtem ko kažejo poletni meseci julij, avgust in september najnižje stanje smrtnih primerov. V nasprotju z zelo razširjeno domnevo, da tudi jesen čez normalno uničuje človeška življenja, so raziskovanja dognala, da se krvlja umrljivosti od oktobra dalje sicer rahlo dviga, ne dosega pa tiste izredne višine, kot jo pozna februar.

Te dni je gostoval v Vzhodni Nemčiji cirkus iz Sovjetske zveze. Pravijo, da so ga Nemci povsod navdušeno sprejeli. Posebno priznanje je žela dresurna točka (na sliki) ob nastopu v Stuttgartu ljudskega umetnika sovjetske federalne republike Rusije Valentina Filatova z ukročenimi medvedi.

— Se ti ne zdi, da si nekoliko pretirala, ko si se napravila v to obleko za svoj prvi sestanek?